

ŞUBAT 2024

UNIMA BÜLTENİ

SAYI 12

BİR FESTİVAL HİKÂYESİ...

Ülkemizin Köklü Kukla Festivali'ne Dair

2024 yılının ilk sayısıylabirlikte siz değerli okuyucularımızla buluşmanın heyecanı içerisindeyiz. Bu sayımızda, 30 yıl önce başlayan ve günümüze kadar başarılı bir şekilde gerçekleştirilen, ülkemizde Karagöz ve kukla alanında büyük bir marka olmuş 20. Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali'ni sizlere aktarıyor olacağız. 1993 yılında başlayan ve yirmincisini 11-16 Aralık 2023 tarihinde gerçekleştirdiğimiz Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali, hiç şüphesiz Bursa'mız için olduğu kadar, ülkemiz açısından da büyük bir kazanımdır.

Bu büyük hikâyede, geçmişten günümüze verilen çok büyük emekler var. Afiş sergimizin yanı sıra, festival kapsamında 30 yıllık festival hikâyemizi konuştuğumuz özel bir söyleşi de gerçekleştirdik. Her geçen sene, ilmek ilmek örülen, katlanarak büyüyen festivalimizin ilk işaret fişğini atan Karagöz Sanatçısı Sayın R. Şinasi Çelikkol, BKSTV Yönetim Kurulu Eski Başkanı Ahmet Erdönmez, UNIMA Türkiye Millî Merkezi Eski Başkanı sayın Mevlüt Özhan, moderatörümüz UNIMA Türkiye Millî Merkezi Soküm Proje Komisyonu Başkanı Sayın Yücel Özdemir ve katılımcılarımız ile birlikte, bu değerli yolculuğu konuştuğumuz özel bir söyleşi gerçekleştirdik.

Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali'nin başarısının ardında, hiç eksilmeyen ve her geçen gün büyüyen büyük bir destek var. Bursa Büyükşehir Belediyesi adına Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı tarafından organize edilen festivalimiz, UNIMA Türkiye Millî Merkezi'nin sanatsal desteğiyle ve birçok destekçimizle birlikte her geçen sene daha da büyüyor ve gelişiyor. UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesi'nde yer alan ve toplumumuzun tüm renklerini ve seslerini barındıran, millî kültürümüzün mihenk taşı olan Karagöz sanatı ve kukla sanatı ile Türk dünyasından özel kukla oyunları, bu yıl da her zaman olduğu gibi kültür ve sanatın kalbi, festivaller şehri Bursa'mızda kıymetli seyircisi ile buluştu.

Cumhuriyetimizin 100. yılında, Türk Dünyası'ndan gelen misafir kukla tiyatrolarını ve ülkemizin farklı şehirlerinden gelen Karagöz ve kukla sanatçılarını ağırladık. Özellikle Türk Dünyasının iletişiminin kuvvetlendirilmesi adına önemli bir buluşma gerçekleştirmiş olduk. Devlet Kukla tiyatrolarını daha yakından tanıdık. Festivalimiz, karşılıklı olarak bilgi-birikim ve deneyim paylaşmamıza da olanak sağladı. Gösteriler, atölyeler, söyleşi ve sergiden oluşan zengin bir programla, Bursa'da yaşayan çocuk, genç ve yetişkinlerin yanı sıra yurt içinden ve yurt dışından gelen misafirlerimiz, unutulmaz bir festival deneyimi yaşadılar.

Bu sene, Sanat Kurulu'muzun önerisiyle, üniversitelerimizin Türkoloji, tiyatro, sahne sanatları, güzel sanatlar, sanat ve tasarım bölümlerinde lisans/yüksek lisans eğitimi görmekte olan ve çalışmalarını kukla tiyatrosu alanında sürdüren gençlerimizi de festivalimizde ağırladık. Karagöz ve kukla sanatı, her zaman olduğu gibi hepimize yine çok iyi geldi.

Her zaman desteklerini sunan Bursa Büyükşehir Belediyesi Başkanı Sayın Alınur Aktaş'a, Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı Başkanı Sayın Sadi Etkeser'e, Genel Sekreter Sayın Fehim Ferik'e, BKSTV'nin tüm çalışanlarına, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na, Türksoy'a, Ana Sponsorumuz DOWNTOWN'a, Etkinlik Sponsorlarımız Tunç Siper Okulları'na, Keskinoğlu'na, Bursa Su'ya, Harput Holding'e, Royal Termal Otel Bursa'ya ve Kardelen Kestane Şekeri'ne çok teşekkür ederiz.

Bu harika ve kadim festivalin seyirci ile buluşmasında büyük emekleri olan birçok kahramanımız var. Hem Bursa Büyükşehir Belediyesi'nde hem Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı içinde hem de UNIMA Türkiye Millî Merkezi'nde çok sayıda değerli isim büyük emekler verdiler. Sanat Kurulu üyelerimiz Sayın Doç. Dr. İbrahim İ. Öztahtalı, Sayın Dr. Nazlı M. Ümit, Sayın Goncağül Meriç, Sayın Nilüfer Zeynep Özçörekçi Göl ve Sayın R. Şinasi Çelikkol'a emekleri için teşekkür ederim. Bursa Uludağ Üniversitesi Karagöz ve Kukla Oyunları Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne, festivalimize değer katan gözlemcilerimize katkılarından dolayı teşekkür ederim. UNIMA Türkiye Millî Merkezi, merkez ve şube yönetim kurullarına ve tüm üyelerimize emekleri ve destekleri için teşekkür ederim. Bizleri hiçbir zaman yalnız bırakmayan, salonları dolduran seyircilerimize teşekkür ederim.

Bir teşekkürü en sona bırakmak istedim. Çünkü geçmişte olduğu gibi günümüzde de festivalimizi anlamlı kılan, renk katan, var eden en kıymetlilerimiz, hiç şüphesiz Karagöz ve kukla sanatçısı meslektaşlarımız ve bu alanda kıymetli çalışmalar yürüten araştırmacılarımız. Onların ürettikleri ile hem sanatımız hem de festivalimiz geliyor, büyüyor ve güzelleşiyor. Geçmişten günümüze sanatımıza ve festivalimize emek vermiş tüm sanatçı meslektaşlarımıza, ustalarımıza, araştırmacılarımıza, emeklerinden dolayı kalpten teşekkürü bir borç bilirim.

Millî Kültür Seferberliği anlayışıyla, hep birlikte değer üretmeye, geliştirmeye, Türk Tiyatromuzu daha ileri noktaya taşımaya devam edeceğiz.

Keyifli okumalar dilerim.

UNIMA TÜRKİYE MİLLÎ MERKEZİ BAŞKANI
ENİS ERGÜN

UNIMA BÜLTENİ

Şubat 2024 / Sayı 12

Yerel Süreli Bülten <http://www.unima.org.tr/>

UNIMA TÜRKİYE MİLLÎ MERKEZİ ADINA SAHİBİ

Enis ERGÜN

Editör

Yücel ÖZDEMİR

Tasarım

Hayal Tasarım

Yayın Kurulu:

Can İbrahim ATLIĞ, Eylül KORKUT, Hüseyin DİLAN,
Mojgan DOLABATİ, Yıldız YAMAN, Yücel ÖZDEMİR

UNIMA Türkiye Millî Merkezi

Adres: Konur Sk. 66/12 06640 Bakanlıklar/Ankara

Telefon: 0312 419 48 11

E-Posta: unimabulten@gmail.com

Teşekkürler

Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı, Almatı Devlet Kukla Tiyatrosu, Azerbaycan Devlet Kukla Tiyatrosu, Harezm Bölge Kukla Tiyatrosu, Bursa Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrosu, İstanbul Devlet Tiyatrosu, Karagöz Sanat Atölyesi, Naif Bey Kumpanyası, Tiyatro Tempo, UçanEller Kuklaevi, Abdullah BEYAZTAŞ, Ahmet AKSOY, Ahmet UYSAL, Ahmet ERDÖNMEZ, Bülent AKAY, Bülent AKSU, Goncagül MERİÇ, Göher ERGÜN, H. Oya TANSI, İbrahim İ. ÖZTAHTALI, Mevlüt ÖZHAN, Mustafa TİVEM, Nazlı M. ÜMİT, Nevzat ÇİFTÇİ, Nilüfer Zeynep Özçörekçi Göl, R. Şinasi ÇELİKKOL, Seyfullah GÜNANA, Sibel TOMAÇ, Tayfun ÖZEREN, Yücel ÖZDEMİR...

İÇİNDEKİLER

20. Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali'ne Dair Gözlemler / 1
Yıldız YAMAN

"MELİKMEMMED" Oyunu, Azerbaycan Devlet Kukla Tiyatrosu / 5
Rajab MAMMADOV, Yıldız YAMAN

"Günüşini" Oyunu, Uçaneller Kuklaevi / 7
Yıldız YAMAN

"Hiva Lazgisi" Oyunu, Harezmi Bölge Kukla Tiyatrosu / 9
Yıldız YAMAN

"Baba" Oyunu, Sanatçı: Hüseyin Dilan / 11
Eylül KORKUT

"Quırşak Duman" Oyunu, Almatı Devlet Kukla Tiyatrosu / 14
Altınay TURGAMBEKOVA, Yıldız YAMAN

"Naif Bey ve Yaveri" Oyunu, Sanatçı: Gökhan Yilmazer / 16
Mojgan DOLATABADI

"Bencilin Bahçesi" Oyunu, Tiyatro Tempo / 19
Mojgan DOLATABADI

"Karagöz'ün Irgandı Kahyalığı" Oyunu, Sanatçı: Tayfun Özeren / 22
Mojgan DOLATABADI

"Ormanda Şenlik" Oyunu, Sanatçı: Bülent Aksu / 25
Mojgan DOLATABADI

"Karagöz Yazıcı" Oyunu, Sanatçı: Mustafa Tivem / 29
Yıldız YAMAN

"Papağan Kaçtı" Oyunu, Bursa Büyükşehir Tiyatrosu adına Yönetmen Serdar Soyer / 31
Eylül KORKUT

"Karagöz'ün Mesleği Var, İşi Yok" Oyunu, Sanatçı: Seyfullah Günana / 33
Eylül KORKUT

"Karagöz ve Hacivat Sihirli Kuyu Macerası" Oyunu, Sanatçı: Ahmet Uysal / 35
Mojgan DOLATABADI

"Karagöz'ün Çeşmesi" Oyunu, Sanatçı: Ahmet Aksoy / 37
Yıldız YAMAN

"Vantrolog El Kuklası ve İpli Kukla" Oyunu, Sanatçı: Abdullah Beyaztaş / 39
Enis ERGÜN

"30 Yıllık Bir Festival'in Öyküsü" / 42
Yücel Özdemir

"Karagöz Yapım ve Oynatım" Atölyesi, Bülent Akay / 44

"Karagöz'de Seslendirme ve Sahneleme" Atölyesi, Atölye Liderleri: Nevzat Çiftçi, Doç. Dr. İbrahim. İ. Öztahtalı / 46

"Sıfır Atık - Geri Dönüşüm Kukla Yapım" Atölyesi, Atölye Liderleri: Sibel Tomaç, H. Oya Tansı / 48

20. Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali'ne Dair Gözlemler Yıldız Yaman

Bu sene Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali yirminci kez, gerçekleşti. 11-16 Aralık 2023 tarihleri arasında Bursa ilinde gerçekleştirilen festivalde, Türkiye'den profesyonel tiyatro gruplarının yanı sıra 3 ülkeden toplamda 18 ekip yer aldı. Festival, Bursa Büyükşehir Belediyesi adına, Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı (BKSTV) tarafından düzenlenmiştir. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın katkıları, UNIMA Türkiye Millî Merkezi'nin sanatsal desteği ile organize edilmiştir.

Kukla performanslarının tamamı, ücretsiz olarak 7'den 70'e hedef kitleye ulaşmıştır. 39 gösteri, 3 atölye, bir söyleşi ve 1 serginin gerçekleştiği etkinlikler; Bursa'nın çeşitli semtlerinin, konaklarının, kütüphane eğitim ve sergi alanlarında izleyicilerle ve katılımcılarla buluştu. Festivalin adına yakışır şekilde, oyunlardan yedisi, Karagöz oyunlarından oluşuyordu. "Karagöz Gölge Oyunu Değildir" tesbitiyle sık sık akıllarda ve gönüllerde özlemle anılan Alpay Ekler Hoca ve hala hayatta olan, aramızdan ayrılan diğer ustaların da sık sık anıldığı oyunlardaki içerikler, çocuk ve gençlere yönelik olmanın yanında, özlenen ve beklenen haline yani yetişkin seyirciye yönelik içerikler de göze çarptı.

Kısaca bu oyunlardan bahsetmek gerekirse;

"Karagöz'ün Irgandı Kahyalığı" oyunu ile festivalin açılışını gerçekleştiren Tayfun Özeren

Usta, Bursa'ya özgü bir somut kültürel miras olan Irgandı Köprüsü'nü ustalıkla oyununa ekleyerek, festivale yakışır bir başlangıçta gerçekleştirdi. Röportajında, kendisini bu noktaya getiren kişisel hikayesini kendine özgü üslubuyla, Karagöz oyununun kısa bir tarihi mahiyetinde bahsederek, oyunlarının kaynağını kişisel röportajında aktardı.

"Karagöz'ün Çeşmesi" oyunu ile sanatçı Ahmet Aksoy, performansında dürüstlük, yalan söylemek, kolay yoldan kazanç gibi günümüzde de sıkça gündemimizde olan temaları ele aldı.

"Karagöz'ün Mesleği Var, İşi Yok" oyunu ile Bursa'dan katılan sanatçı Seyfullah Günana, Karagöz'ün bir işinin mesleğinin olması ama bu mesleği geliştirmek yerine, kolay para kazanmak için girdiği yanlış yollardan kaynaklanan sorunları, Karagöz'e has esprili bir dille sergiledi.

Bir diğer usta Mustafa Tivem, "Karagöz Yazıcı" adlı oyununda, aslı Kar-i Kadim denilen geleneksel oyunlardan "Cinli Yazıcı"dan günümüze uyarlamadır, diyerek oyununu kendine has dramaturjisini de ekleyerek çocuk ve gençlerin beğenisine sundu. Oyun, yazıcılık yaparken o çok beklendik, Karagöz'ün yanlış anlamalarından kaynaklanan eğlenceli diyaloglarla bol miktarda gülme fırsatı yarattı.

“Karagöz ve Hacivat Sihirli Kuyu Macerası” oyununda, sanatçı Ahmet Uysal, kendi uzmanlık alanında edindiği deneyimlerini oyununa aktararak hem ışık ve gölgenin gizemli anlarını hem de müziğin oyunundaki etkilerini gösterdiği performansı ile çocuk seyircide ilgi ve heyecan oluştırdı.

“Baba ve Balıkçı Karagöz” oyunları ile festivalde yer alan sanatçı Hüseyin Dilan, özellikle yetişkin izleyicinin beğenisine sunduğu, “Baba” oyununda Karagöz’ün somut olmayan kültürel miras olma özelliğini metnin dramaturjisiyle, kullandığı teknikler ve tasvir çeşitlemesiyle uzun yıllar akıllarda kalacak bir performans sergiledi.

Seyirci gözlemlerinin yanında, özellikle uygulanan, katılımcıların oyunları teknik biçim, içerik, dramaturji gibi açılardan değerlendirdiği akşam oturumlarında hem seyirci beklentisi hem de Karagöz sanatının geçmişi, geleceği konuşuldu ve tartışıldı. Sanatçıların açısından olduğu kadar katılımcıların tartışmaları ve sorgulamalarıyla bu sanatların geleceğe aktarımının gerçekleşmesine dair paylaşımlar gerçekleşti.

Festivalin yabancı gruplarından Azerbaycan’ın “Melik Memmed” adlı oyununda ele alınan halk hikayesi ve kukla tekniklerinin hikâyeyi aktarımı, seyircide büyük ilgi uyandırdı. Her ne kadar dekor, teknik sebeplerden dolayı eksik geldiği bilgisi sonradan paylaşılsa da performansın baştan sona ilgiyle izlenmesi, oyun için ne kadar emek ve enerji harcanmasına değdiği gözlemlendi.

Özbekistan ve Kazakistan gruplarının varyete tekniği olarak adlandırılabilir müzikli danslı gösterilerinin, seyircinin baştan sona coşkusuna sebep olduğu görüldü. Kazakistan’dan gelen Almatı Devlet Kukla Tiyatrosu’nun oyununda yer alan müziklerin ve kuklaların hem etnik çeşitliliği hem de Dünya Uluslararası Müziklerinin ve sanatçıların kuklalarla aktarımı görülmeye değerdi.

Özbekistan grubunun “Hiva Lazgisi” adlı oyunu ismini yerel halk danslarından almaktadır. Oyun kukla çeşitliliği ile güçlü bir izletici süreci oluşturdu. Ulusal profesyonel grupların oyunları ise içerikte kullanılan teknik, hitap ettiği seyirci açısından çok çeşitlilik gösterdi. Uzun yıllardır bu alanda faaliyet gösteren grupların işleri, gerçekten uluslararası bir festivale yakışır nitelikteydi.

Ülkemizin en köklü kukla tiyatrolarından biri olan Tiyatro Tempo'nun "Bencilin Bahçesi" adlı kukla oyunu, büyük bir salonda tüm seyircinin başından sonuna kadar aktif katılımını sağladı. Şemsiyeler başta olmak üzere metnin atmosferini oluşturan objeler ve kuklalar hem sahneler arası çeşitliliği sağladı hem de kullanılan müzikler ve oyuncuların interaktif aktarımı performansın enerjisini sürekli yüksek tutarak, kalabalık bir salonda yer alan çocuk seyirci kitlesinin oyun süresince geçen parçalara, keyifle eşlik ettikleri bir oyun oldu.

"Ormanda Şenlik" oyunu ile tek kişilik el kukla performansını sergileyen sanatçı Bülent Aksu, metnin kahramanlarında, uyguladığı el kuklası kullanımı ve canlı seslendirmesi ile hikâyesini canlı bir şekilde aktardı. Tek boyutlu görünen orman sahnesinde, çocuk seyirciler ağaçların arasında oyunlar oynadılar; nehirleri, dağları, tepeleri kahramanlarla birlikte dolaştılar.

"Naif Bey ve Yaveri" oyunuyla, uzun zamandır ülkemiz kukla gösterilerine yeni ve uzun soluklu bir örnek getiren sanatçı Gökhan Yılmaz, oynatıcı olarak yer aldığı performansında Naif Beyin hayatını anlattı. Hikâye yetişkinlere yönelik olsa da uzun sürmesinden kaynaklı çocuklara uygun olmadığını belirterek sergilediği naif tutumunu, oyun boyunca Naif bey ile birlikte sergiledi. Zaman zaman hüznünlendiğimiz çoğunlukla kıkırdarak da güldüğümüz ve düşündüğümüz oyun, Bursa seyircisinin akıllarında ve gönüllerinde yer etti.

Yine ülkemizin uzun soluklu profesyonel kukla gruplarından Uçaneller Kuklaevi, 20 yıldır oynadığı "Gün Işını" adlı dostluk ve arkadaşlığın kıymetini anlatan oyunu ile yer aldı. Son zamanlarda çok da ihtiyaç duyduğumuz karşılıksız dostluk, güven ve samimiyet duyguları, grup üyelerinin kukla oynatımının ustalığı, ışık ve müzikle yaratılan atmosferde her yaştan insanı etkiledi. Oyunun konusundan müziğine, kuklaların tekniğinden ışığına kadar, hissedilen özen ve itina çocukların olduğu kadar gençlerin ve dahi yetişkinlerin de gönlünde taht kurdu.

Bursa Şehir tiyatrosunun "Black Light" tekniği ile ele aldığı "Papağan Kaçtı" oyunu ışık ve renklerin cümbüşüne eşlik eden Armağan adlı papağanın cesaretini, aile sevgisini ve arkadaşlık ilişkilerini

vurguladı. Metinden kukla tekniğine ve kullanılan tekniklerin kukla sahnesinde daha ne olabilir ki sorusunu heyecanla cevaplar nitelikteydi. Seyircisini coşkullandırması kaçınılmazdı, görsel bir şölen yarattı.

Ülkemizdeki geleneksel kukla tiyatrosunun vazgeçilmezi "İbiş" yine Oya Tansı ve ekibi ile festivalde yer aldı. İbiş'in doğum gününü çeşitli kuklalarla seyircinin hayal dünyasında yaratan sahnelemesi ile seyircinin arasında dolaşan kuklalarla çocukların heyecanına sevinç kattı.

"Çağrılmadan Gelen" oyunu ile İstanbul Devlet Tiyatrosu yetişkinlere yönelik oyunu ile yeni bir bakış açısı yarattı. Vantrolog Kukla tekniği başta olmak üzere çeşitli tekniklerle sahnede performansını sergileyen Abdullah Beyaztaş el kuklası, ipli kukla gibi çeşitli tekniklerle festivale çeşitlilik katarak, yeni izlenimler edinilmesini sağladı.

Tüm bu performanslarda izleyicilerin, alan uzmanlarının ve sanatçıların dileği çocukların eğlenmesi ya da sergilenen performansın uzun zamandır sahnelerde olması ya da bir kültür ögesi olmasının o oyunu nitelikli bir oyun yapıp yapmadığı gibi soruların da akıllarda asılı kaldığı muhakkak.

Festivallerin, alan uzmanları ile sanatçıları buluşturması ve değerlendirmelerin her festival günü sonunda gerçekleşmesi, yukarıda saydığımız sorunların azalarak, performansların gelişmesini, dönüşmesini, içerik ve biçimlerin güçlendirilmesi noktasında gerekli olduğu bir kez daha görüldü. Özellikle, çocuk, genç seyircilerin, anne, babaların ve öğretmenlerin değerlendirmelerinin de kukla ve gölge oyunları performanslarından duyulur, görülür olması, uluslararası sanat etkinliklerinde çok önemli.

Bunların yanında bu festivalde de yer alan kukla ve Karagöz tarihinin paylaşıldığı paneller, ilgili katılımcılara dönük atölyeler ile festival ülkemizdeki kukla tiyatrosunun gelişiminde çok önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle katılımların, gerçekleştirilme biçimleri ve tekniklerinin (online, hibrit, 4K vb) olarak paylaşılması gereklidir.

Moses Goldberg “Tiyatro ve Çocuk” kitabında estetik değerin yaratıcı bir etkinlikte katılımı, duygusal olarak eğlence sayesinde uyarır, demektedir. İyi bir çocuk tiyatrosu ‘eğlence psikolojik gelişim, eğitimsel etki, estetik takdir ve geleceğin seyircisinin yetişmesi olarak beş önemli değere ulaşmayı amaçlamalıdır.

Bu değerlere ulaşmak, kukla tiyatrosunda sadece sözle ve metinle mümkün olamaz, sadece iyi tasarlanmış bir kukla ile de yetersiz olabilir ya da muhteşem ışık şovları ve oyuncu yeteneği de yetemeyebilir. Gerek bireysel gerekse ulusal anlamda, kukla sanatına katkımız bu beş değeri göz önüne alarak, iyi olduğumuz alanları besleyerek, eksik olduğumuz alanları da kabul ve geliştirmeye hevesli olmakla mümkündür.

Her geçen yıl festivallerde ülkemiz kukla sanatının gelişimini dönüşümünü görmek oldukça heyecan verici. Uluslararası nitelikteki festivallerin daha kültürlerarasılığı besleyecek organizasyonları yapmalarını, daha çeşitli ülkelerden iyi grupları buluşturmalarını, ülkemiz sanatçılarının da kendi vizyonlarını geliştirmeye hevesli olmalarını, hali hazırda bu vizyonla canla başla çalışan çoğu sanatçı ve gruplarıyla daha çok seyircinin buluşmalarını dileyerek şimdilik tamamlanalım.

Organizasyonda emeği geçen T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı, BKSTV ve UNIMA Türkiye Milli Merkezi’ne ve katılan tüm sanatçılara, izleyenlere ve tüm kukla oyunları gönüldaşlarına sonsuz teşekkürler.

“MELIKMEMMED” Oyunu

Azerbaycan Devlet Kukla Tiyatrosu

Hazırlayanlar: Rajab Mammadov (Çevirmen)

Yıldız Yaman

Kendinizden bahseder misiniz?

Azerbaycan Devlet Kukla Tiyatrosu 92 yıldır faaliyet gösteren bir topluluktur. Bu tiyatronun repertuarında 50'ye yakın oyun bulunmakta ve bunlar zaman zaman güncellenmektedir. Bu anlamda oyunların konusu ve türü sürekli çeşitlilik göstermektedir. Yerel ve dünya klasiklerinin yanı sıra Türk toplumunun sözlü halk edebiyatı örnekleri olan masal, efsane ve anlatılardan yola çıkarak gösteriler hazırlıyoruz. Grubumuz köklü bir kukla topluluğudur. Ülkemizde dört adet devlet kukla tiyatrosu daha bulunmaktadır ve bunların en eskisi şüphesiz bizim tiyatromuzdur. Kardeş Türkiye'yi daha önce de birçok kez ziyaret ettik, çeşitli festivallere gittik. Dünyadaki pek çok prestijli festival ve yarışmalara defalarca katıldık ve kazandık. Bu anlamda Rusya, Yunanistan, İtalya, Bulgaristan, İran'ın yanı sıra Almanya, Fransa ve Arap ülkelerinde düzenlenen farklı formattaki festivallere, tiyatro konferanslarına ve toplantılara katıldık. Profesyonel ve çok yönlü faaliyetlerimiz sayesinde ülkemizde tanınıyoruz.

Oyun metninin hikayesinden bahseder misiniz?

Azerbaycan halk masalından uyarlanan oyunun çocuklara ve gençlere cesaret, dürüstlük ve mücadele aşıladığını da belirtmek gerekiyor. Bildiğiniz gibi Melikmemmed ünlü bir masal kahramanı, şövalyelik örneğidir. Kralın üç oğlundan biri olan Melikmemmed, devlere karşı cesurca savaşarak hem ele geçirdikleri insanları hem de memleketini kurtarır. Cesur, kahraman, hayırsever bir karakterdir. Kardeşlerinin ihaneti sonucu karanlıklar dünyasına düşen kahraman,

Simurg kuşunun yardımıyla ışık dünyasına çıkar. Yönetmen bu klasik hikayeyi İkinci Karabağ Savaşı'na ve tarihi zaferimize bağlayarak, eklemeler yaparak farklı bir perspektiften bakmaya çalışmıştır.

Tek bölümlük çocuk oyunu (Azerbaycan dilinde) Anar Memmedov tarafından sahnelenmiş ve yönetilmiştir, sahne tasarımcısı İgbal Aliyev. Müzikli oyun (büyük bestecimiz Fikret Amirov'un eserleri kullanılmıştır) geleneksel kukla tarzında olmasına rağmen yapımcılar; modern, çocukların ilgisini çekecek unsurlara yer vermeye çalışmışlardır. İlk gösterimi 30 Eylül 2022'de yapılan oyunun süresi 55 dakikadır.

Performans ve seyirci arasındaki olan iletişiminizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu ve genel olarak diğer gösterilerde ana izleyicimiz olan çocuklara mutlaka bir amaç, fikir, mesaj verilir. Tiyatronun ana fikri eğitmek ise biz kukla topluluğu olarak tüm gösterilerimizde çocukları eğlendirerek eğitmeye çalışıyoruz. Yukarıda söz konusu olan oyunda, Melikmemmed kralın en küçük oğludur. Melikmemmed, Azerbaycan'ın masal karakterlerinden biridir. Cesur, kahraman,

hayırsever bir karakterdir. Malik Muhammed Kardeşlerinin ihaneti sonucu karanlıklar dünyasına düşen kahraman, Simurg kuşunun yardımıyla ışık dünyasına çıkar.

Bu sene 20. Uluslararası Kukla ve Karagöz Festivali hakkında düşüncelerinizi bizimle paylaşır mısınız? Nasıl değerlendiriyorsunuz?

Festival izlenimlerimiz, çok zengin. Bu tavır, yoğun sevgi ve ilgi bizi kesinlikle mutlu etti. Kardeş ülkede kendimizi ana vatanımızdaymış gibi hissettik. Biz kuklacıların ve sanatçıların en büyük sevinci, hiç şüphesiz seyircinin ilgisi, alkışı ve sevgisidir. Bunu fazlasıyla hissettik. Festival çok üst düzeyde düzenlendi. Şüphesiz bu bizi çok mutlu etti ve oyuna olan tutkumuzu daha da artırdı. Bursa halkının kuklaya olan ilgisi bizi zaten sevdiğimiz işi yapma konusunda daha da motive etti. Orada "Melikmemmed" oyununu iki kez sahneledik. Ayrıca marionette kukla gösterileri üzerine ustalık sınıfımız ve sunumumuz vardı. Tiyatrocuların ve izleyicilerin ilgisi bu alanda yeterince olgun olduğumuzu gösterdi ve bu bizi bir kez daha mutlu etti. Bu festivaller yaratıcılık, öğrenme ve öğretme açısından çok önemli ve biz de bu fırsatı değerlendirdik...

Daha önceki veya farklı festivallerle nasıl kıyaslıyorsunuz?

Festival izleyicisiyle ilişkimiz çok olumlu, güzel ve akılda kalıcıydı. Sevgileri, alkışları, güzel sözleri uzun süre hafızalarımızda kalacak. Doğuştan sanatın ve tiyatronun dili ve sınırları yoktur. Bu durum Bursa seyircisi tarafından bir kez daha doğrulandı. Bu sıcak, samimi ilişkiden dolayı sizlerin aracılığı ile kendilerine sonsuz şükranlarımızı sunuyoruz. Sanat dünyasında her festivalin iletişim, işbirliği ve yeniliklerin özümsemesi açısından önemli olduğunu söylemeye gerek yok. Bakın bu festival sayesinde Türk dili konuşulan ülkelerin tiyatro temsilcilerinin yanı sıra Türkiye'nin 10'a yakın kukla ve çocuk tiyatrosunun gösterilerini izleme fırsatı bulduk. Bu yeni ilişkiler için de önemlidir.

Ekleme istediğiniz başka bir konu var mı?

Unutulmaz festival günleri, üst düzeyde organizasyon, misafirperverlik ve ilgi için, Bursa şehir yönetimi, festival organizatörleri, UNIMA Türkiye Millî Merkezi, genel olarak tüm Bursalıları öpüyor, kucaklıyor ve en kısa zamanda buluşmayı diliyoruz.

Bursa'yı ve insanlarını hiçbir zaman unutmayacağız.

salondan, hikâyeden, seyir performansından, gösteriden ve devamına kadar çocuklara dönük bir devamlılığın olması gerekiyor. Bir oyun, yapıyorsunuz parlıyor. Sonra sönüp gidiyor. Sürekliliği yok. Bizim oynadığımız oyun 20 yaşında. 20 yıldır, her bulduğumuz yerde oynuyoruz. 20 yıl sonra gelen yetişkin, çocukluğunda yaşadığı o hazzı anıları duygulanımları, neden tekrar yaşayamasın ki. Çocuklar için sanat çıkarımını, üst çatıyı belirleyecek kavramı, bir şekilde daha fazla konuşmamız lazım... Çocuk tiyatrosu ya da çocuklara göre tiyatro çok açıklayıcı gelmiyor. Çocuğun da bir sanat algısı, bir estetik bakış açısı var. Çocuğu ciddiye almak lazım.

Belli estetik değerlerin, yerleştirilmesi gerekiyor. Bu kalıcı olması amaçlanan değerler silsilesi; inanın bana, çocuğun oturduğu sandalyeden başlıyor.

Festival ile ilgili öneriniz nedir?

Özellikle ve önemle festival komitesine bir önerimiz şudur ki mutlaka festival komitesinin festival öncesinde gruplara oynayacakları oyunların teknik özellikleri konusunda hazırlıklı gelebilmeleri için, salonların teknik bilgisini fotosunu göndermesi gerekiyor. Bu bilgilendirme gruplara ve festivale, tabii ki seyircinin katılımına avantaj sağlayacaktır.

“Hiva Lazgisi” Oyunu

Ekip: Harezm Bölge Kukla Tiyatrosu

Hazırlayan: Yıldız Yaman

Grubunuzu ve oyununuzu tanıtır mısınız?

Tiyatromuz devlet tiyatrosudur. 30 yıl öncesinde kadar Harezm kukla tiyatrosuydu, şimdi devlet tiyatrosu olarak, “Harezm İl Kukla Tiyatrosu” olarak anılmaktadır. Repertuarları sadece kukla üzerinedir. Hiva Lazgisi, Özbekistan’da gurur duyulan ve yaşayan geleneksel halk dansıdır. Hiva Lazgisi dansı, oyunumuzun son sahnesini oluşturmaktadır. Dokuz çeşit Lazgi vardır ve hepsi farklı enstrümanlarla çalınır.

Oyununuzla ilişkinizden bahseder misiniz?

Kukla tarihinin 3000 yıllık tarihi vardır. Hem dinler de hem de kültürlerde kukla insanlık yaşantısı dahilindedir. Bizim uluslararası festivallere beşinci katılımımız; daha önce Azerbaycan yine Bursa ve İstanbul festivallerine katıldık; ayrıca İngiltere ve Rusya’ya da katıldık.

Festival sürecinizden bahseder misiniz?

Bu festivalin şartları çok uygun, çeşitli sanatçıların ve seyircinin buluşmasını sağlamada çok başarılıydı.

HIVA LAZGİSİ

HAREZM BÖLGE KUKLA TİYATROSU

14 ARALIK PERŞEMBE
13:00 - 15:00
TAYYARE KÜLTÜR MERKEZİ

KATILIM ve REZERVASYON
biletinial
www.biletinial.com

20. ARALIK DECEMBER
BURSA
ULUSLARARASI
KARAGÖZ KUKLA
GÖLGE OYUNLARI
FESTİVALİ
20th INTERNATIONAL BURSA
KARAGÖZ PUPPET AND
SHADOW THEATRE FESTIVAL

ÖZBEKİSTAN
BKSTV.ORG.TR
ÜCRETSİZ

Ekleme istedikleriniz var mı?

Festivalinizin davetli gruplarının daha da çeşitlenmesini ve kalabalıklaşmasını diliyorum. Böylece tanışıklıklar, kültürlerarası iletişim artacaktır.

İzleyici açısından herkesin beğendiğini gözlemledik. Özbekistan’da on iki il var. Her ilin, kukla tiyatrosu bulunmaktadır. Bizler kendi ülkemizde kuklaya “Korçak” adı vermektediriz. Çocukların oynadığı bebeklere de Korçak denmektedir. Ruslar ve Azerbaycanlılar gibi sizlerin de “kukla” kelimesini kullanmalarını merak ettik. Tüm emeği geçen herkese teşekkürler.

“Baba” Oyunu

Sanatçı: Hüseyin Dilan

Hazırlayan: Eylül Korkut

Sayın Dilan, kendinizi tanıtır mısınız?

Ben Hüseyin Dilan. 41 yaşındayım. Karagöz sanatı ile 2004 senesinde Cengiz Samsun sayesinde tanıştım. 2004-2008 yılları arası usta-çırak ilişkisi sürecinden geçtim. 2009’da Karagöz ustası olarak kendi perdemi kurdum ve oyunlarımı sergilemeye başladım.

‘Baba’ adlı oyununuz hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Metnin hikâyesi nedir?

“Baba” oyunu, bizim ilk oyunumuz olan “Karagöz Aranıyor, Işkırlak” oyunundan hemen sonra yazılmış bir oyundur. Adı aslında “Karagöz Aranıyor Baba” dır. İsimleri karışmasın diye festival kuruluna “Baba” olarak sunduk. “Baba” oyununun hikâyesi, Karagöz’ün bir erkek evladı oluyor. Çocuğuna isim düşünüyor ve bir türlü bulamıyor. Babasının adını koymak istiyor fakat babasının adını bilmiyor. Annesine sorduğunda ise “sen bir mucizesin” cevabını alıyor. Devamında, Hacivat zamanda yolculuk yaparak babasını bulabileceğine dair bir fikir veriyor. Ve Karagöz buna ikna olarak zamanda geriye gidip babasını arıyor. Burada Karagöz ile beraber zamanda geriye gidiyoruz ve aslında Karagöz ile ilgili bilinen tarihi efsaneleri yerinde görüp ve yanlış olan durumları da düzelterek devam ediyoruz. Bu oyunu biraz belgesel tadında film gibi düşündüm. Oyun içerisinde Atatürk zamanına gidiyoruz, oradan Kanuni Sultan Süleyman, oradan Yavuz Sultan Selim derken en son meşhur efsanemize Bursa’da camii inşaatında çalışan iki işçimize gidiyoruz. Varlar mıydı yoklar mıydı düşüncesiyle o zamana değiniyoruz. Şeyh Küşteri’ye kadar gidiyoruz.

100*

SÖYLEŞİ

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

BURSA
MÜHÜRİ
BELEDİYESİ

BURSA
KÜLTÜR SANAT VE
TURİZM YAKLI

BABA

KARAGÖZ SANAT ATÖLYESİ

12 ARALIK SALI
17:00- 20:00
BURSA ŞEHİR KÜTÜPHANESİ

KATILIM ve REZERVASYON
biletinial
www.biletinial.com

11-16 ARALIK DECEMBER
KARAGÖZ KUKLA GÖLGE OYUNLARI FESTİVALİ
28th INTERNATIONAL BURSA
KARAGÖZ PUPPET AND
SHADOW THEATRE FESTIVAL

20.
TÜRKİYE - İSTANBUL

BKSTV.ORG.TR
ÜCRETSİZ

Sonuç olarak Karagöz’ün babasını bulamıyoruz çünkü Karagöz’ün babası yok, Karagöz gerçekten de bir mucize bunu söylemek istiyoruz. Türk halkının, Anadolu topraklarının yarattığı bir mucizedir Karagöz. Çok kıymetli bir sanat, bu bağlamda dikkat çekmek istedik. Evet, Karagöz bir mucize, bizlerin ürettiği bir mucize ve hala yaşıyor. Karagöz özelinde bir yolculuk yaptık, bilenlerle keyiflendik, bilmeyenlerle öğrendik. Günümüzden bilgileri ve olayları oyunumuzda yansıtarak, Karagöz günümüzde yaşıyor, yaşasaydı nasıl olurdu onu seyircimize aktarıyoruz. Oyunumuzdan memnunuz ve memnun olduğumuz için seyircilerimizle buluşturabiliyoruz.

Seyirci üzerindeki hedeflediğiniz etkiyi görebildiniz mi?

İlk zamanlarda epey zorlandık. Çünkü Karagöz oyunu üzerine yanlış algılar mevcut. Çocuk oyunudur, sadece ramazanda oynatılır gibi yorumlarla karşılaştığımız için ilk gişelerimizde çok sıkıntı yaşadık. Afişimizi görüp geri dönenler çok oldu. Hala öyle bir algı ne yazık ki var. Toplumu eleştiremiyorum haklılar bir yandan, çünkü örnek göremiyorlar. Bu sıkıntılı süreçler sonrasında seyircilerin oyunlarımızı izledikçe

geri dönüşleri çok güzeldi. Karagöz'e ön yargısı olup bizden özür dileyen insanlar oldu. Tabii ki biz özür beklemiyoruz ama Karagöz oyununa karşı bizim oyunumuzdan önceki düşüncelerinin yıkılması ve yetişkin Karagöz oyunu örneği görmeleri bizi mutlu ediyor. Biz yetişkinlere yönelik olan Karagöz'ü tekrar hayata geçirmek için bu yola çıktık ve bunu seyircilerimizin olumlu dönüşlerinden görebiliyoruz, başarıyoruz gibi.

Festival süreciniz hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Festival sürecimiz çok heyecanlı bizim için. Bursa festivali çok kıymetli, çok köklü bir festival ve benim beşinci gelişim. İki festivalde yordak olarak yer almıştım. İki festivalde ise icracı, bir festivalde de gözlemciydim. Ben çok heyecanlanıyorum bu festivalde çünkü hayallerimizi Karagöz sanatıyla ilgilenenlere, kukla tiyatrosuyla ilgilenenlere izletiyoruz ve sergiliyoruz kendimizi. Hem de katılan arkadaşlarımızı izliyoruz. Yeni neler var, yeni bir teknik var mı ya da belki biz ürettiğimiz bir işle ilham oluruz. Çünkü bence bu festivalin amacı bu. Ustaların, çırakların, halk bilimcilerin bir

araya gelmesi ve paylaşım sağlaması. O yüzden çok heyecanlandırıyor.

Daha önceki katıldığınız festivallerle karşılaştığınızda nasıl buldunuz festivali?

Bu festivalde üzerimizde bir burukluk var. Çünkü, duayen dediğimiz ustalarımız artık yok gibi neredeyse. Mesela öğrencilerimin Alpay Ekler ile bir festival yaşamasını isterdim ya da Metin Özlen'le, Orhan Kurt'la, Tacettin Diker'le. Bu ustalarla bir arada olmalarını isterdim, bunu yaşayamadılar. Sanki başımızda bir büyük yokmuş gibi hissediyorum bazen. Bu yönden bu sene bana buruk geldi biraz. İçerikler genellikle çocuk odaklıydı yine. Onun dışında mutluyuz, yeni oyunlar izliyoruz, çok güzel ağırlanıyoruz festivalde. BKSTV görevlileri çok profesyonel ve inceler. Umarım daha güzel festivallerde yine görüşeceğiz.

20. Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali kapsamında görüş ve önerilerinizi paylaşır mısınız?

Bu festivalde UNIMA Türkiye Millî Merkezi tarafından çok güzel bir şey yapıldı. Bu alanlarla ilgili araştırma yapan üç öğrenciye burs niteliğinde ücretsiz katılmaları, festivalin havasını solumaları sağlandı. Bundan sonra da yapılacağını umuyorum.

Çünkü bizi yükseltecek olanlar bu çocuklar, öğrenciler. Meraklısı gelsin buraya, içerikleri izlesinler, beslensinler, yorum yapsınlar, kaynak üretsinsinler. Bu yıl onu başardığımızı düşünüyorum. Yeni Karagözcülere daha çok yer verilmeli, festivallerin amacı zaten budur. Yeni bir şeyi izlemek, yeni ne var görmek, kim var farklı şehirlerden yeni bir Karagözcü, sanatçı var mı öğrenmek, o etkileşimi sağlamak için gerekli olduğunu düşünüyorum. Bursa festivali çok önemli bir tecrübe, çok heyecanlı ama daha genç arkadaşları festivallerde görmek istiyoruz. Genç sanatçılarımızın başvurmasını ve festival havasını

bizlerle birlikte solumasını isterim. Başka bir öneri olarak, bir sanatsal etkinliğin hafta içine sıkıştırılmış olması yanlış. Tarihler arası düzenleme yapılabileceğini düşünüyorum. Sadece çocuklara hitap eden bir festival havası olmamalı. Biz perdemizi kurmalıyız seyirci bize gelmeli. Bizi talep etmeli, biz onları talep ettiğimiz zaman doğru olmuyor. Bu bağlamda izleyici katılımı ve sanatçılar için, sadece hafta içine yoğunlaşmadan, hafta sonlarının daha etkin olarak düzenlenmesi festival için daha hayırlı olur. Nice güzel festivallere.

"Quırşak Duman" Oyunu

Ekip: Almatı Devlet Kukla Tiyatrosu

Hazırlayanlar: Altınay Turgambekova (Çevirmen)

Yıldız Yaman

Ekip kendisini nasıl tanıtır? Oyun ile oyuncular arasında ilişkiden bahseder misiniz?

Almatı Devlet Kukla Tiyatrosu sanatçılarıyız. Sovyet alışkanlıkları hala geçerli olsa da bünyemizde barındırdığımız çeşitli milletleri de gözeterek ulusal bir performans amaçladık. Onların da varlığına saygı duyarak, kendi kimliğimize sahip çıkmak niyetindeyiz. Gösteri, Almatı Devlet Kukla Tiyatrosu'nun sembolü ve kartviziti olduğu için tiyatronun her sanatçısı birbirinin yerine oynayabilir. Yalnızca bir oyuncuya atanan belirli bir rol yoktur; ancak bir gün bir oyuncu bir kuklayı yönetirken, bir sonraki sefer serbestçe başka bir kuklayı yönetebilir. Bu performans oyuncular için harika bir deneyimdir ve test denilebilir. Bu nedenle tiyatro sanatçılarına "Bu performansı kaç kez oynadınız?" diye sorulursa tam rakamı söylememiz zor; çünkü performans her yıl birçok kez seyirciye sunulan bir gösteridir. En azından şimdiye dek oyunun 80'den fazla sahnelendiğini söylenebilir.

Oyunun kökeni nedir ve yazarları kimlerdir?

Öncelikle performanstan bahsedelim. Almatı Devlet Kukla Tiyatrosu'nun "Quırşak Duman" adlı prodüksiyonu konser/performans türüne ait bir eserdir. Eğlenceli, canlandırıcı, harika bir atmosfer yaratabilecek bir çalışmadır. Farklı oyuncak bebek (kukla teknikleri) türleri kullanılmaktadır. Tablet kuklalar, marionette (ipli) kuklalar, baston (ağaç/çubuk) kuklalar, uzun boylu kuklalar yani çeşitli şekil ve boyutlarda kukla görselleri bulunmaktadır.

SÖYLEŞİ

KUKLA GÖSTERİSİ

ALMATI DEVLET KUKLA TİYATROSU

Kukla karakterlerden bazıları gerçek hayattaki ünlü kişilere dayanmaktadır. Mesela Michael Jackson, Farukh Zakirov, Roza Baglanova, Garifolla Kurmangaliyev, Dimash Kudaibergenov hepsi müzik alanında ünlü yıldızlarıdır. Ayrıca çeşitli milletlerden dans toplulukları da kukla şeklinde temsil edilmektedir. Baltık ülkeleri, Ukrayna Ermenileri, Doğu ülkeleri vb. hayvanların görüntüsündeki kukla karakterlerinde gözlemleyebilirsiniz. Bu performansın ana fikri, insanları birlik ve dostluğa davet etmek, kuklanın eşsizliğini tanıtmaktır. Bu gösteri ilk kez yaklaşık 38 yıl önce, Sovyet rejimi henüz dağılma aşamasındayken, Kuralai Eshmuratova yönetiminde sahnelendi. Daha sonra bağımsız Kazakistan Cumhuriyeti döneminde yönetmen Sultangali Şukirov oyunun ana fikrini ve yapısını korudu ve güncelledi.

Festivaldeki performanslarınız hakkında ne düşünüyorsunuz?

"Quırşak Duman" adlı oyununu Bursa'da Türk seyircisine sunabilmek bizim için büyük bir onur. En güzeli de seyircilerin çoğunun çocuklardan oluşmasıydı. Bize özel bir davet gönderdiler, bizi

büyük bir saygıyla karşıladılar ve performansı Türk seyircisine sunmamıza yardımcı olmaktan çekinmediler. Tayyare Kültür Merkezî'nde iki kez gösteri gerçekleştirdik, ikisinde de biletlerimiz tükendi.

Festival izleyicisiyle nasıl iletişim kurdunuz?

Bizim sektörümüzde çocukları kandırmak, baştan çıkarmak mümkün değil, ya hemen beğeniyorlar ya da hiç beğenmiyorlar. Çocuklar da performansa ilişkin düşüncelerini, görüşlerini ve tutumlarını saklamazlar. Hemen anlamına gelir. Gösteriyi sahnelediğimizde küçük çocuklar her sahnenin sonunda acımasızca alkışlıyor, bağırıp gürültü yapıyor, dans sahnelerinde ise sevinçlerini gizleyemeden koltuklarında dans ediyorlardı. Sonuç olarak onların tepkilerinden hem çok ilham aldık hem de çok mutlu olduk. Gösterinin ardından çocuklarla fotoğraf çektirmek bizim için büyük bir onurdu. Genç ve yetişkin tüm izleyicilerimize şükranlarımızı sunuyoruz.

Bursa'da düzenlenen festivalde ise etkinlik en üst düzeyde gerçekleştirildi. Herhangi bir olay, hoş olmayan durum yaşanmadı. Öncelikle organizatörlerin sorumlu ve profesyonel olduğunu söyleyebiliriz. Diğer festivallere göre fena değil. Hatta bu festival sayesinde Türk gazeteciler performansımıza, tiyatromuza, yaratıcılığımıza ilgi duyuyor. Bize sorularını gönderiyorlar ve hakkımızda bir makale yazacaklarına söz verdiler.

Ekleme istediğin başka bir konu var mı?

Türkiye Cumhuriyeti'ne ve Bursa halkına başarılar diliyoruz!

“Naif Bey ve Yaveri” Oyunu

Sanatçı: Gökhan Yilmazer

Hazırlayan: Mojgan Dolatabadi

Kendinizi tanıtır mısınız?

Gökhan Yilmazer ismim. 1986 yılında, Kocaeli, İzmit'te doğdum. Lise zamanlarında tiyatroya ilgilim, başladı. Sonra çeşitli özel tiyatrolarda çalıştım, turne yaptım. Bu işten keyif aldığımı, fark ettim. Dışarıda, kimi zaman böyle ortamı bozan, tadı kaçırın ya da çok konuşan bir insanım. Sahnede alkış aldığımı görmek, hoşuma gitti. Bu benim çok işime geldi. Fakat bu, tiyatronun disiplinden uzak bir iş olduğu anlamına gelmesin. Sonra Naif Bey ile tanıştık. O da yaklaşık sekiz sene önce oldu. Tek kişilik bir gösteri yapma hayalimi aslında bir karakterle birlikte yapmaya başlamış oldum. Ondan sonrası zaten iplik sökücü gibi geldi. Başta ben işi biraz iteledim zorladım ama şimdi peşinden koşuyorum. Hayatımda çoğu zaman böyle geçiyor.

Oyunun kurgu seçiminden bahseder misiniz?

Oynadığım oyunun bir kanavasını var. Oyundan önce yürüyüş yaparak o kanavağı belirliyorum. Kâğıt üstüne döktüğüm de oluyor; ama sadece başlıklarıyla. Basit şeyleri incelemekten, hep hoşlandım. Basit kaygılar, basit dertler... Mesela yatağa girip, yorganın altında ayaklarını kullanarak çoraplarını çıkarmak hep bir derttir ya! Çok eğlenceli bir derttir, çünkü o sırada seni çok sıkır, bunaltır. Bu gibi küçük şeyleri anlatmak, çok hoşuma gider. Oyun sırasında gerçekleşen şeylerin de farkındayız ayrıca. Yani birinin telefonunun çalması, benim karnımın ağrması, tuvaletimin gelmesi, ezan sesinin oyunun bastırması, bunların her biri oyuna renk katıyor ama genel olarak bir kanava var.

100*

SÖYLEŞİ

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

BURSA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

BURSA
KÜLTÜR SANAT VE
TURİZM YAKU

NAİF BEY VE YAVERİ

NAİF BEY KUMPANYASI

13 ARALIK ÇARŞAMBA

17:00 - 20:00

PODYUM SANAT MAHAL

KATILIM ve BEZERVASYON
biletinial

16 ARALIK
DECEMBER
30
TÜRKİYE

20.

KARAGÖZ KUKLA
GÖLGE OYUNLARI
FESTİVALİ

BKSTV.ORG.TR
ÜCRETSİZ

Hangi konulara uğrayacağımızı, Naif Bey'in neler anlatacağını, benim ona neler soracağımı, aşağı yukarı belirliyorum. Ama hep bir heyecan bırakıyorum, kendim için. Oyun sırasında da arayıp bulduğum şeyler oluyor.

Seçtiğiniz kurgularda tercih ettiğiniz temaları bize anlatır mısınız?

Oyunda amaçladığım tema aslında şöyle; insan mesela böyle uzayı merak eder, topluluklara hitap eder, yaptığı şeyi evrensel değerlerde yapmaya çalışır, dünya insanı olmayı çalışır... Sanırım şöyle bir şey var benim için; sadece bir insanı gerçekten anlayabildiğin zaman, herkesi bir yerde anlayabiliyorsun gibi geliyor. Demek istediğim, izleyiciyi o basit dünyanın, o basit denklemin içinde tutmaya çalışıyorum, insanları oraya çekmeye çalışıyorum. Yani benim baktığım yeri gösteriyorum. Durun ve buraya bakın diyorum. Naif Bey'in bir çorap olduğunun, hatta bir şeye benzemeyen bir oyuncak olduğunun farkındayım ama seyirci benimle beraber karaktere inanmaya başladığında büyü ortaya çıkıyor.

Naif Bey kuklası nasıl ortaya çıktı?

Naif Bey ilk başta ruhen ortaya çıktı. Şöyle bir gelecek hayal ettim; mesela tiyatroyu bırakıp, bir fabrikaya girip, çalışıp emekli olup, arada bir kahveye gidip arkadaşlarla sohbet eden, şakalaşırken ufak ufak iğneleyen, bazen tiyatroya gidip kendi halinde yaşayan bir insan olsam neye benzerim? Bu hayal bir karaktere büründü ve Naif Bey oldu. Çorap fikri nasıl doğdu bilmiyorum. Sanırım ellerin yapısına ve becerisine olan ilgimden dolayı. Çünkü bunu hiç unutmam, 1999 Gölcük depreminde, Gölcük'te yaşıyordum. O zaman iş makinelerinin enkazları kaldırırken ne kadar zorlandıklarını, kavrama kabiliyetlerinin ne kadar yetersiz olduğunu düşünmüştüm. Keşke el gibi bir şey olsa ve insanlara zarar vermeden kavrayabilse molozları dediğimi hatırlıyorum. Yani ellerin neler yapılabildiğini görmek bana çok mucizevi gelir her zaman. Naif Bey de onun üstünde giyilmiş bir çorap aslında. Mesela insanın baktığı yerde bir yüz görme eğilimi vardır ya, Pareidolia sendromu dedikleri şey. Ay dede gibi... Ben de elimdeki çorapta bir yüz bulmaya çalıştım. Ona çevremdeki çok basit materyallerle şekil verdim. İlk gözlerini su şişesi kapağından yapmışım,

ama sonra masa tenisi topuna çevirdim. Sonra onu yapıştırmak yerine etrafını bir kumaşla sarıp diktim. Deneyerek öğrendim. En başında yardımcı olan arkadaşlarım oldu. Artık internetten örnekler bulunabiliyor. Özellikle o eblek ifadesi, benim içimden geldi herhalde. Kermit'ten de etkilendim, sanırım. Çocukken izlediğim bir karakterdi.

Naif Bey'in sekiz yıl önce ile bugünkü görünümü açısından bir fark var mı?

Hem yapısal ve karakter olarak da fark var. Yaşayan bir karakter. Yapısal olarak kimi zaman şapkası, gözlüğü değişti. Birkaç kez tamir ettim, baştan sona. Üstüne ceket diktim, öncesinde yoktu. Hırka giydiği zaman oldu. Kravat takıyordu, papyona geçti. Oynatmayı öğrendikçe ihtiyaçlarım arttı. Mesela bir gün koluna çubuk taktım ve kolunu oynatmaya başladım. Zamanla tekrar değişir diye düşünüyorum.

Performans ve seyirci arasındaki olan iletişimini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Seyirci ile ne kadar yakın olduğuma göre değişebiliyor. Yani daha butik yerlerde,

daha küçük alanlarda seyirci ile iç içe olabiliyorum. O zaman daha fazla temas kurabiliyorum. Naif Bey'in oyundan sonra da insanlarla iletişimi sürüyor. Bu çok hoşuma gidiyor. Mesela sizinle sohbet ederken, Naif Bey'in varlığı aramızda. Bunu zaman zaman sosyal medya üzerinden de devam ettirenler oluyor. Bir şey soranlar, fikir alıp verenler oluyor. İlham verdiği şeyler oluyor. İnsanların bir şeylere bakmasına, odaklanmasına aracı oluyor. İnsanların Naif Bey'le anıları oluyor. Yani sahne dışında da ilişki sürüyor. Bu beni ayrıca mutlu ediyor.

Bu sene 20. Uluslararası Kukla ve Karagöz Festivali hakkında düşüncelerinizi bizimle paylaşıyor musunuz? Nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok derli toplu bir festival. Tempo olarak çok yorucuydu. Aynı gün çok oyun olduğu zaman, biraz yorucu olabilir. Tabii bunlar maddi olanaklarla da alakalı şeyler. Türkiye'de, ekonomik olarak yapılması çok zor bir iş festival. En başta, yapılıyor olması zaten çok değerli bir şey.

Umarım daha fazla destek ve ilgi ile devam eder. Dünyadan daha fazla örnek görmeyi çok isterim.

En son eklemek istediklerinizi lütfen bizimle paylaşır mısınız?

Çok istediğim şeylerden biri Naif Bey'in ömrüm boyunca yaşaması. Bir Karagöz değil elbette. Ama bir karakter olarak Türk tiyatrosunda yeri olmasını çok isterim. Her insanın içinde konuştuğu bir Naif Bey var, yani bir karakter var. Naif Bey'in insanlara bu alanda ilham olmasını çok isterim, Birilerine ilham olmak gayesiyle çıkmadım yola ama benim olmaktan fazlası oldu artık. Belki kendim için bir dizi ya da film hikayesinde yer verebilirim. Biraz karanlık bir hikayesi var ve bunu da paylaşmak istiyorum. Bu yolculuğun neler getirip neler götürdüğünü de anlatmak isterim. Tabii iğneyle kuyu kazıyorsun hem bilinmeyen bir karakter hem kukla, yetişkine hitap ettiği için Türkiye de az bir izleyicisi var, henüz; ama eminim değişecek bir şeyler. Çabalıyorum, farkındayım, iyi gidiyor.

“Bencilin Bahçesi” Oyunu

Ekip: Tiyatro Tempo

Hazırlayan: Mojgan Dolatabadi

Lütfen kendinizi tanıtır mısınız?

Marina Yüce: Benim adım Marina Yüce. Ben Tiyatro Tempo’nun müdürü, oyuncusu, kukla sanatçısıyım. Aynı zamanda Uluslararası Ankara Kukla Festivali’nin direktörüyüm. Kendim aslen Moldova’lıyım. 23 yıldır Türkiye’de yaşıyorum. Yüksek lisans yapmıştım burada, sonra Haluk beyle tanıştık ve kaldım. Kukla üzerinden tanışmıştık ve birlikte son 17, 18 yıldır çalışıyoruz. Tiyatro Tempo’nun şu andaki kadrosunda 8 kişiyiz, 5 oyuncu 1 teknik ve kukla yapımcısı bir sosyal medya elemanımız ve grafik tasarımcımız var. Bir tane de halkla ilişkiler sorumlumuz var. Böyle bir özel tiyatroyuz.

Bugünkü oyunun metin seçimi ile ilgili bize ne anlatırsınız?

Haluk Yüce: Bu oyun ilk olarak -orijinal hikâyeyi biliyorduk- bir arkadaşımız tarafından oyunlaştırması yapılmıştı. Daha sonra o oyun, o yazıldığı şekliyle olamadı ve giderek bunu deneyimleyerek oyunu geliştirmeye başladık. Ben üzerinde çalışarak biçimsel olarak nasıl olması gerektiğine kafa yordum. Daha sonra bu oyunu ilk önce tek başıma oynuyorken ikinci bir kişinin girmesinin daha doğru olacağını düşündüm; ondan sonra oyun şekillenmeye başladı ve seyirci ile buluştuktan sonra daha çok gelişti; yıllar içinde farklı farklı kişilerle oynanarak bugünkü haline dönüştü. Marina ile birlikte ikimiz de oynadık. Gelişe gelişe ve her kişinin katılımıyla yeni bir enerji geliyor oyuna ve biz de bunun avantajını yaşıyoruz.

Oyun hikâyesini, temasını bize anlatır mısınız?

100*

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

BURSA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

BURSA
KÜLTÜR SANAT VE
TURİZM YAKLI

BENCİLİN BAHÇESİ
TİYATRO TEMPO

12 ARALIK SALI
11:00- 14:00
PODYUM SANAT MAHAL

KATILIM ve REZERVASYON
biletinial
www.biletinial.com

16 ARALIK DECEMBER 2023
ULUSLARARASI BURSA
KARAGÖZ KUKLA
GÖLGE OYUNLARI
FESTİVALİ

20. ULUSLARARASI BURSA
KARAGÖZ KUKLA
GÖLGE OYUNLARI
FESTİVALİ

BWSTV.ORG.TR

ÜCRETSİZ

TÜRKİYE - ANKARA

Marina Yüce: Oscar Wilde’den bir uyarlama bir oyun, metinden birazcık uzaklaştık aslında. Buradaki hikâyede, bencil devin, bahçesini kimseyle paylaşmak istemediği bir oyun. İnteraktif bir oyun. Biz zaman zaman çocukları da katıyoruz; ben ve Şirin Ceylan Özen oynuyoruz. Bu oyun çok seviliyor çocuklar tarafından. En son Haziran ayının sonunda Kazakistan Astana 3. Uluslararası Kuralay Kukla Festivaline gitmiştik; En İyi Çocuk Oyunu Ödülü ile geri döndük. Üstelik orada Rusça, Türkçe iki dilli oynadık. Bunun hikâyesi daha önce dediğim gibi birlikte oynamak ve bencilliğin farkına varmak.

Performans ve seyirci arasındaki iletişimi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Marina Yüce: Aslında iyi oluyor, yani biz genelde bu oyunu oynarken çok aşırı kalabalık gruplara oynamamayı tercih ediyoruz. Çünkü öykü anlatırken, oynuyoruz çocukları oynatıyoruz, tekrar öykü anlatmaya geçiyoruz, kukla oynatıyoruz... Birazcık zor ama şunu görüyoruz ki aslında her zaman iyi geçiyor. Doğru mudur Ceylan da söylesin yani ne hissetti bugün...

Şirin Ceylan Özen: Bugün büyük bir sahneydi ve kalabalık olmasına rağmen arkada oturan çocuklar da dahil olmak üzere tüm salon katıldı...

Oyun başlamadan çocuklarla oyun esnasında uymaları gereken kuralları anlattınız ve onlar da çok güzel bu kurallara uydular. Bize bunun hakkında neler söylersiniz?

Marina Yüce: Genel olarak kuralcı biriyim...

Şirin Ceylan Özen: Genel olarak bunu baştan söylüyoruz, çünkü çocuklar farklı tiyatro grupları ile oyunlar izledikleri için her tiyatro grup oyuna böyle yaklaşmıyor, o yüzden diğer tiyatro grupların da gözlemlediğimiz (hepsi değil) çoğunlukla haydi oynayalım gidelim mantığında olan gösterilerde, çocuklar da o oyunlara katılırken hem kendi aralarında konuşuyorlar. Kimse sahnede ne olduğunu, hikayeyi kimse dinlemiyor ve kargaşa oluyor. Yani o gruplar bunu çok önemsemiyorlar belki; ama biz önemseydiğimiz için tüm oyunlarımıza başlangıçta tiyatro nasıl seyredilir, çocuklara bunu anlatıyoruz, sadece bizim için değil, tiyatronun genel olarak böyle izlendiğini

anlatıyoruz ve sonrasında da oyunumuza başlıyoruz.

Haluk Yüce: İzleme kültürü yetişkinlerin de ihtiyacı olan bir şey. İzleme kültürüne yetişkinler bile sahip değiller maalesef. Bazen okuldaki öğretmenler de dahil buna. Onun için böyle bir uyarı gerekiyor. Bu izleme kültürünün öğretilmesi gerekiyor.

Marina Yüce: Tabii biz bunu Haluk Bey'den öğrendik. Ben bazen daha sert olabiliyorum. Benim geldiğim ülkede bizim mentalitemiz daha kuralcı ve daha sertiz. Hala bazıları alınıyor bir şey söylediğim zaman ama bu gereken bir şey. Aksi takdirde çok zor oluyor. Haluk'tan öğrene öğrene ben tabii daha yumuşak olmaya başladım. Ama çocukların kurallara ihtiyaçları var bunu psikolojik ve pedagojik olarak da biliyoruz. Onlarla anlaşma yapmak mümkün, genelde haydi yüzde 99 Çok iddialı olabilir ama yüzde 95 genelde uyum sağlıyorlar ve keyif alıyorlar.

Bu sene 20. Uluslararası Kukla ve Karagöz Festivali hakkında düşüncelerinizi bizimle paylaşır mısınız? Nasıl değerlendiriyorsunuz?

Marina Yüce: Bu festivale bizim ikinci katılımımız. Tabii buradaki festivaller çok kıymetli; Bursa vakfı iyi bir ön çalışma ve iyi hazırlıklar yapıyor.

Ama benim şahsi fikrim kukla festivali için çok fazla Karagöz oyunu var; ama bir yandan da görmemiz gerekiyor çünkü gördüğümüz her şeyden bir şeyler alıyoruz öğreniyoruz. Olumlu ya da olumsuz görsek de yine her seferinde biz sanatçı olarak büyümek zorundayız; ben olsam Karagöz oyunlarını kukla festivalinde biraz azaltırdım. Yani biraz daha fazla yurt dışından grupları davet ederdim. Çünkü muhteşem çalışmalar var. Bizim de kendi festivalimiz kukla festivali olduğu için biz de genelde Türkiye'den az grup oluyor; çünkü özellikle yurt dışından çok güzel oyunları davet ediyoruz kendi festivalimize, birazcık böyle bir şeye ihtiyaç var. Birazcık taze kan gerekiyor.

Haluk Yüce: Taze kan gerekiyor. Farklılıkları görmek, sanatçıların kendilerini kıyaslayabilmeleri için farklı ve nitelikli çalışmaları görmeleri önemli. Yani sadece festivalde bulunsun diye grupların çağrılmaması gerekiyor. Belki de o kişinin kendisini geliştirmesi için bir hizmet verilecek bir şey ise bu festival, o zaman o kişileri gözlemci olarak çağırmak ve izlemelerini sağlamak daha doğru olur.

Daha önceki veya farklı festivallerle nasıl kıyaslıyorsunuz?

Marina Yüce: İlk katıldığımızda da çok fazla Karagöz vardı. Biz yurtdışına da çok gidiyoruz...

Haluk Yüce: Yani oyunların seçimi çok özenli olmalı. Her festivalde her hangi bir kayırma olmamalı. Bütün oyunun videosunu izlemeden oyun konusunda karar vermemek gerekiyor. Tanıdık, ben bu kişiyi tanıyorum gibi oyun seçiminde karar vermemek gerekiyor. O kişinin bir oyunu iyi olabilir, diğer oyunu festivale yakışmayacak bir oyun olabilir, onun için mutlaka her oyunun izlenerek, tüm oyunu izlenerek karar vermek gerektiğini düşünüyoruz.

Marina Yüce: Çok fazla deneyim biriktiren şeyler görüyoruz, örneğin öyle gruplar var ki, yurtdışından bahsediyorum, yani birçok oyununu biliyoruz ve grubun kendi titizliğini bildiğimiz için çok nadir de olsa grubu çağırıyoruz. Belli bir oyunu seyretmeden bize ne

getirirsiniz diyebiliriz, izlemeden, ama bu şuna dayanıyor, o grubun bir sürü oyununu izledikten sonra diyoruz ki "Bu grup fire vermez, onların yaklaşımları çok özenlidir ve çok iyi çalışırlar". O zaman bu olabiliyor; ama bu dediğim gibi çok çok nadir olan bir şey, yani tüm oyunu seyretmeyi ve özellikle canlı seyrettiğimiz oyunları kendi festivalimize davet etmeyi tercih ediyoruz. Tavsiye üzerine eğer o kişinin yaklaşımı bize çok yakınsa ona güveniyorsak o tavsiye üzerine çağırabiliriz. Ama bu da bizde pek olan bir şey değil.

En son eklemek istediklerinizi lütfen bizimle paylaşır mısınız?

Haluk Yüce: Biz bu kukla sanatını çok önemsiyoruz. Bunu kötü bir şekilde icra edilmesini kabullenemiyoruz, kendisini hiç geliştiremeyecek kişilerle bir araya gelmek istemiyoruz. Yani biz kendisini geliştirmeye açık, konuşulabilir aynı bakış açısına sahip, yaptığı işe özenli ve saygılı olan insanlarla bir araya gelmek istiyoruz. Bunu gördüğümüz zaman o festivalin bir parçası olmak bizim için onur olur.

20. Uluslararası Bursa Karagöz Kukla Festivalin size sunduğu mekân ile ilgili görüşünüzü bizimle paylaşır mısınız?

Haluk Yüce: Mekân ile ilgili bu kadar büyük bir yer ve bu kadar eğimli, sinema salonu gibi eğimli bir salon tabii ki çok tercih edeceğimiz bir mekân değildi. Çok zordu böyle bir seyirci grubuna oynamak ama sonuç olarak arkadaşlarım çok başarılı oyunu yürüttüler. Ama biraz daha eğimi az olmasını tercih ederdik. Çocukları daha kolay kavrayabileceğimiz, hepsini görebileceğimiz, göz teması kurma hissini verecek bir mekân daha iyi olurdu.

“Karagöz’ün Irgandı Kahyalığı” Oyunu

Sanatçı: Tayfun Özeren

Hazırlayan: Mojgan Dolatabadi

Lütfen kendinizi tanıtır mısınız?

1974 yılında ilkokul üçüncü sınıftayken, radyoda Hayali Küçük Ali dinlerdim. Okulda Türkçe derslerinde, öğretmenler parçalar okuttuğunda, Karagöz’e sıra geldiğine ben onu daha dillendirerek okurdum. O zaman radyonun etkisi de olduğu için öğretmen şaşırdı. Güzel okuyorsun, devam et, kitabın hepsini sen oku, derdi. Öğretmenim beğendi diye bir akşam, matematik dersi kitabının defterini, yapraklarını makara ipliğine bağlayarak Karagöz’e benzer saçma sapan bir şeyi yapıp, kalem uçlarına takıp sınıfa götürdüm. Ertesi gün mumla kibrit cebimde, arkadaşlarıma böyle Karagöz oynatacağım derken öğretmenim de onu gördü. Sonra da dedi ki “Aferin nasıl yapıyorsun bunları nerden aklına geldi” diye sordu. “Radyo dinliyorum öğretmenim, orada Hayali Küçük Ali oynuyor, çok güzel oynuyor” dedim. Bunun üzerine “Haydi bunu arkadaşlarına yap” dedi, sonra müdüre götürdü. Arkadaşlarıma da yapmam için izin aldım, küçük böyle yirmi, yirmi beş kişilik bir etüt okulun müsamere salonu gibi bir holde gösterimi yaptığımı hatırlıyorum. Resim kâğıtlarının arkasında Karagöz, o orda kaldı. Ondan sonrakiler eklendi. Türk tiyatrosunda Nejat Uygur’lar, Zeki-Metin’ler, Keloğlanlar, Nasrettin Hocaların taklitlerini yapmalar, derken böyle böyle hayatımın gündeliğine dahil oldu; hani derler ya tiyatro gidilen bir şey değildir, sizin birlikte oraya gelip sonra sizinle oradan ayrılan ve hayatınıza karışandır. Benim de bir radyo tiyatrosu aklıma karıştı ve bir daha benim hayatımdan çıkmadı. Kim taklit konuşuyorsa ben onu taklit ederdim, Özay Gönülüm’ler, şunlar, bunlar...

SÖYLEŞİ

KARAGÖZ’ÜN IRGANDI KAHYALIĞI

TAYFUN ÖZEREN

11 ARALIK PAZARTESİ

13:00 - 15:00

TAYYARE KÜLTÜR MERKEZİ

KATILIM ve REZERVASYON
biletinial

20. KARAGÖZ KUKLA
GOLGE OYUNLARI
FESTİVALİ
20th INTERNATIONAL BURSA
KARAGÖZ PUPPET AND
SHADOW THEATRE FESTIVAL

BKSTV.ORG.TR
ÜCRETSİZ

Gençliğimde hep böyle taklitler yaptım.

Düğünlerde şurada, burada...

Karagöz’ü de tabii ki yapıyordum. Arkadaşlarıma Karagöz oynardım. Ramazanlarda mesela, daha sonra askerlik zamanlarım geldi. Askerde de bu tiyatro ve taklit merakımı keşfettiler. Askerden sonra Balıkesir’de barmen olarak çalışıyordum. Bursa’nın meşhur toptancıları iyi insanlardı, bu sohbetimi, çok konuşkanlığımı beğendiler. Bundan pazarlamacı olur diye beni Bursa’ya getirdiler. Ben yedi sene pazarlamacılık yapacağım diye başladım bir şirkette, bu arada böyle yeme içme yerlerine gittiğimde arkadaşlar böyle sohbetlerinde derdi ki çok güzel anlatıyorsun, Karagöz sesin çok güzel. Allah Allah dedim, bir saatlik konuşma içinde Karagöz’ü mü beğendiniz, neler anlattım, ama benim ilgimi de çekti. Bursa’da Karagöz ustası Şinası Çelikkol var dediler, sen ona bir git, tamam giderim. Ben şu an pazarlama müdürü gibiyim, ne işim var Karagöz’le. Onlar ısrar edince Kapalı Çarşı’da aradım buldum. Dükkanında Karagöz’ü görünce baktım kırk, elli santim Karagözler deri. Şey dedim, matematik kâğıtlarından değil, deri gibi bir şey, amca dedim bunlar kaç para? Onlar dedi çok pahalı.

Dolarla satılıyor. Baktım on, onbeş dolara satılıyordu, dedim ben bunları alırım. Tabii tabii herkes alırım, diyor ama alan kimse yok. Sonraki haftalarda biriktirdim, tuttum gittim. O zaman Karagöz, Hacivat, hala elimde olan Orhan Kurt'un Çaycı, Zenne; yine ünlü başka bir ustanın Laz'ı da dâhil beş parça takımı aldım. Daha sonra Orhan Kurt'un evlerini aldım, evde küçük bir perde kurdum.

1997'de Şinasi Bey dedi ki madem meraklısın kurs açıyoruz, Kültür Bakanlığı HAGEM ortaklığında çıraklık kursu açıyoruz. Makbuz kesti kaydetti beni. 1997 yılında Bursa'da açılan Orhan Kurt, Metin Özlen gibi hocaların, Karagöz semineri ve kursuna katıldım. Bu seminerde birinci oldum. Herkes dedi ki senin sesin gibi bizde yok. Bana cesaret verdiklerinde, ben biraz daha sarıldım. 2000 yılında açılan kursta, yine birinci oldum. Sonra Şinasi beye birkaç yıl çıraklık yaptım. Evimde bir sahne kurdum. Tüm yatırımlarımı sahneye verdim. Bugünlere hazırlık, yatırım yapmakla oluyormuş. Başladım oynamaya ve o günden bugüne benim 6. festivalim. Daha önce öyle bir cesaretim yoktu, 2000 yılından sonra tüm festivallere katıldım.

Karagöz oyununun kurgu seçimi ile ilgili bize anlatır mısınız, nelerden besleniyorsunuz? Tasvirlerin yapımı konusunda bize anlatır mısınız?

Tasvir yapımında çok iyi değilim, kimseye benzemem, kendim usulümde tasvirlerimi yaparım. Oyunumu çıkaracağım tasvirlerimi yaparım, oynatırım. Tasvirin çok güzel olmaması önemli değil, karşı tarafa hayali geçsin, ben bu bir küptür, dediğimde onu güzel söylersem karşı taraf buna inanır. Düzgün söyleyemiyorsam, onun deriden bir parça olduğunu anlar. Hayal ettirebilmek önemli, unvanı o zaten. Hayali, hayal ettirebiliyorsam, tasviri çok mükemmel yapıp yapmamışım, pek önemi yok. Satmayacağım, koleksiyona vermeyeceğim, müzeye kaldırmayacağım. Kendi oyunumu göreceğim ve hayal ettireceğim, tasvirlerde iddialarım yoktur. Oyun yazmada kurgu yapmaya daha çok dikkat etmeye çalıştığımı söyleyebilirim.

Seçtiğiniz kurgularda tercih ettiğiniz temaları bize anlatır mısınız?

Kurgu oyunun giriş çıkış trafiği aslında. Benim oyunlarımda hep bilinçaltı vardır, oyunlarımdan bir tanesi "Koş Karagöz Yangın Var" 1975 yılında çocukluğumda yoklukta yanan evimiz; başka bir

oyunum "Terazinin kefesi" oyununda haksız kazanç konusuna değiniyorum. "Sihirli Orman" Longoz ormanlarındaki susuzluk ile ilgili, Bursa'da ve dünyada susuzluğun olacağını beş sene önce yazdım, şu an susuzluğu konuşuyoruz. "Uzay yolculuğu"nda robot ve dronlara taktım. Benim bilinçaltımda bir şeyler var, bunlar çıkıyor geceleri. Karakterlerin, bize gelmesi "Hayali! beni çıkar, beni oyun yap demesi" kurguyla beraber oluyor.

Performans ve seyirci arasındaki olan iletişiminizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Karagöz oynatırken ben pek seyirciyi düşünmüyorum, onlara bir şey yapayım diye uğraşmıyorum. Doğaçlama bazen oluyor; ama ben seyirciyi etki altına almaya uğraşmıyorum. "Her kim ki hayal bulur, gece kalkar çadır kurar oynar idi" Ben hayal biliyorsam, gecenin bir yarısı kalkıyorum. Perde orada olur. Karagöz geliyor, Karagöz geldi, oyun oynuyorum. Bu dedeliktir. Ben hayalimi kurup, kurgumu yaptım. Sana bunun içinden bir şey almak düşer. Seni dinlememe gerek yok. Seyirciyi katarım; ama seyirciden cevap beklemez beklerse oyun bozulur. O yüzden ben seyirciyi duymam. Yeri gelip seyirciyle etkileşime girerim; fakat ona cevap vermem. Emir vermem, sus demem.

Bu sene 20. Uluslararası Kukla ve Karagöz Festivali hakkında düşüncelerinizi bizimle paylaşıyor musunuz? Nasıl değerlendiriyorsunuz?

Birçok festivale katıldım, ustalarımızla, öncekiler daha güzeldi. Bu da güzel ama ustalarımız, Orhan Kurt, Taci Baba, Metin Özlen, Alpay Ekler, onların masalarına usul usul sokulurduk. Her ustanın etrafındaki çırağı, yadağı, ailesi belliydi, böyle sohbetler vardı. Grupla şehri gezer bir sıcak sohbet olurdu, ahilik usta çırak ilişkisi olurdu. Toplantılarda, teknik arızalar konuşmak yerine bu oyunu nasıl yazdın? diye sorulmalı. Ustalara saygıyı unuttuk, usta çırak ilişkisini unuttuk.

20. Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali'nin size sunduğu mekân ile ilgili görüşünüzü bizimle paylaşır mısınız?

Sahnelerde bir sorun yok, güzel, ama festivallere katılacak sanatçılara yeni oyun şartı getirilmeli bence. Altın Koza film festivalinde olduğu gibi, iyi tasvir, iyi kurgu, iyi senaryo, iyi sahne kullanımı, iyi el peşrevi, bunlara ödüller verilmeli. Mesela Hüseyin Dilan'a iyi dil peşrevi, en iyi müzik...

Sanatçılar, ben bu sene bu festivale gideceğim, inşallah iki ödül alırım demeli. Ödül verildiğinde seneye daha güzel oyunlar çıkmaz mı? Yüzlerce oyunumuz olmaz mı? Bursa, İstanbul, Ankara Karagöz festivaline gidiyorsan iyi bir oyunla git, denmeli. O zaman usta da belli olur. Oyunları, ödül alanlar, kurgu da yönetmenlikte, o zaman ustaları görelim. Jüri seçilsin. Şu an festival ödül konusunda çok zayıf. Bunları önermeliler akademisyenler, kurullar böyle demeli. Ödül verelim, para verelim, bir şeyler yapalım. Bizde bir Oscar gibi bir şey yapalım. Karagözün heykeli var, biz de "Karagöz Ödülü" olsun, o zaman festivaller daha renkli olacak. Otele, şehre Karagözcünün gelişi de farklı olacak. Yabancı dalda, Türkiye dalında, o zaman çok kapsamlı bir şey olur.

Oyunun kurula girmesi bile bir heyecan ve renk katar, o zaman Karagöz yeni oyunlar kazanır. Kelebek ödülü var, bir sürü ödül var, Karagöz ödülü niye yok. Açılışta çocuklarımız için yapıyoruz, denildi. Niye çocuklar için yapıyorsunuz? Karagöz, Fransa'da hiciv sanatının başlangıcı olarak dergi de kapak olmuş. Yabancı katılımcıya çocuk festivali olsun demenin yanlış olacağını düşünüyorum.

“Ormanda Şenlik” Oyunu

Sanatçı: Bülent Aksu

Hazırlayan: Mojgan Dolatabadi

Lütfen kendinizi tanıtır mısınız?

Adım Bülent Aksu, 1977 doğumluyum. İlkokuldan itibaren amatör bir şekilde tiyatronun içinde bulundum. Yaklaşık 1991 yılından beri profesyonel olarak oyunculuk yapmaktayım. İlk profesyonel tiyatro hayatıma Levent Kırca Tiyatrosu'nda başladım. Kukla, Karagöz anlamında baktığımızda da 1995 yılında oynadığım Masal Gerçek Tiyatrosu'nun sahibi Reha Bilgen, gençliğinde oynattığı kuklaları bana verdi. Hem orada çocuk tiyatrosu yaparken hem de kendisinin bana verdiği kukla perdesi ve kuklalarla anaokullarında kukla oynatmaya başladım. O günden bu güne yaklaşık 28 yıldır, kukla ve Karagöz oynatıyorum. Oyunculuk, kukla ve Karagöz'ü aynı anda devam ettirmekteyim.

Kukla oyununun kurgu seçimi ile ilgili bize ne anlatırsınız, nelerden besleniyorsunuz?

Ben açıkçası, yazım aşamasında neler olduğunun çok farkında değilim. Kısa film de yazıp yönettim, yani hitap ettiğim seyircinin anlatmak istediğim şeyin mesajına göre, yaş seviyesine göre bir şey yazıyorum. Aslında hem yetişkinlere film yazabiliyorum hem de çocuklara kukla oynuyor ya da Karagöz oyunu yazabiliyorum. Ama benim bu yazma sürecim mecburiyetten doğdu. Benim ekstra para kazanmak için anaokullarında kukla oynatmam gerekiyordu. Bir ay gidiyorum, bir oyun yazıyorum. Zar zor oyunu yazdıktan sonra okul tekrar bir oyun istiyor, farklı bir şey yazmam lazım. Bir hafta kala kendimi sıkarak yine bir oyun yazmadın deyip, bir oyun daha yazıyorum. Bir sonraki ay bir daha istiyor, gene bir oyun

yazıyorum. Bu şekilde bana ait yedi tane kukla oyunu var. Onun yazma aşaması her defasında zorunluluktan doğdu. Ben oyunu yazmaya başlamadan bir problem yaratırım, kafamın içinde o problemi çözmek için de sahne sahne, adım adım ilerlerim.

Seçtiğiniz kurgularda tercih ettiğiniz temaları bize anlatır mısınız?

Mesela "Beyaz Diş" adlı oyunumda arkadaş, akran zorbalığını, bir başka oyunum olan "Şarkı Yarışması"nda çalışmadan hiçbir şey elde edemeyeceğimizi anlatıyorum. Ben genelde çocuğun en sevdiği karakteri yanlış yapan karakter olarak sunuyorum. Çocuklar onu komik olduğu için çok seviyorlar ama o yakınlığa rağmen onu hiçbir zaman kayırmıyorlar. Mesela "Şarkı Yarışması" oyununda panda var ve şarkı yarışması düzenliyor ormanda. Maymun ŞapŞap da onun en yakın arkadaşı. Maymun ŞapŞap "Sen benim en yakın arkadaşımın tabii ki beni seçersin" diyor ve gidiyor. Panda zor durumda kalıyor, "Bir dakika, ben onu seçersem haksızlık olur ama en güzel söyleyeni seçersem ŞapŞap'ı seçmezsem, o bana küser. Ne yapacağım ne edeceğim" derken oyun bu şekilde geliyor.

Üç yarışmacı katılıyor, yarışmaya üç yarışmacı da çocukların en iyi bildiği şarkıları yanlış söylüyor ve çocuklar her defasında yardım eli uzatıyor, hiç onlar yardım istemeden. İki karakter, maymun ve timsah, yardım almıyorlar, biraz çalışıyorlar, biraz doğru söylüyorlar. “Offf çok yorucuymuş bu çalışma” deyip şarkının devamını çalışmıyorlar. Biz nasıl olsa kazanırız diye düşünüyorlar. Sonra Kuzu Pembeli geliyor. O da yarışmaya katılmak istiyor. Ama şarkısını yanlış söylediği için herkes onunla alay etmiş. Çocuklar çağırıyor, “Hayır biz seninle alay etmeyiz” diyorlar, sonra şarkının doğrusunu öğretiyorlar. Pembeli çalış çalış şarkının doğrusunu öğreniyor. Başarıyı tek başına değil yardım alarak ve yardımı kabul ederek elde ediyor. Benim bu yaşımda bile zor öğrendim bir şey bu.

“İlk Ağacım” diye bir oyunum var. Doğa sevgisini, ağaç sevgisini anlatıyorum. Ben hiçbir zaman tek bir konu anlatmıyorum. Bu oyunda da maymunun yeni bir kardeşi oluyor ve onu kıskanıyor. Hem çocuklar hem diğer arkadaşları bebeğin kıskanılacak bir şey olmadığını, anne ve babanın sürekli onun yanında olmasının zorunlu olduğunu, çünkü bebeğin tek başına bir şeyler yapamayacağını anlatıyor. Ama didaktik bir şekilde anlatmıyorum.

Bu festivalde oynattığım, “Ormanda Şenlik” adlı oyunum benim tanışma oyunum. Kuklaları tanıttığım, skeçlerden oluşan bir oyun. İlk skeçte, bir Karagöz muhaveresinin kukla versiyonunu oynuyorum. Çocukların kulaklarının geleneksel melodiye aşına olmasını istiyorum. Bu ilk tanışma oyunundan sonra diğer aylar biraz önce anlattığım oyunlara geçiyorum. Her oyunda aynı karakterleri kullanıyorum ki o karakterin yedi ay da dönüşümünü de görsün çocuk, kendisi büyürken o maymunun büyüdüğünü de görsün. Bazen iki ay arayla gittiğimde çocuklar hala kuklaların isimlerini hatırlıyor. Onunla özdeşleşip artık bir arkadaş oluyor.

Kuklaları tek oynatıyorum. İlk başta ortağım vardı, Necla Yaldir. Kendisi bence çok iyi bir oyuncu ve çok iyi bir kuklacıydı ama sonra bıraktı. Biz onunla beraber yazıp oynatıyorduk. Sonra o bıraktı ve ben tek başıma devam ettim. Kuklayı iki kişi oynatmak tek kişi oynatmaktan daha zor. Saniyenin yarısı kadar zamanda onun ne diyeceğini, ne yapacağını anlamam lazım. Tonlamasından konuyu nereye götürdüğünü anlamam lazım, ona göre cevap vermem lazım. Necla’yla çok iyi anlaşıyorduk, leblebiyi anlıyorduk. Ama o ayrıldıktan sonra başkasıyla devam etmek istemedim.

Kuklaların seçimi ve yapımı nasıl?

Karagöz tasvirlerini kendim yapıyorum, başkalarının kalıplarından yaptım şimdiye kadar. Karagöz yapmayı seviyorum. İBB Gösteri Sanatları Merkezi'nde aldığım oyunculuk eğitiminde rahmetli Alpay Ekler hocamız hem Karagöz hem kukla ile ilgili bize dersler veriyordu. Kuklada yaptım, yapabildiğimi gördüm ama benim işim o değil. Örneğin, müzik yapmak istesem, gitar çalıp beste yapabiliyorum ama çocuklara yönelik besteyi, daha iyi yapan birinin yapmasını isterim. Ben oyun yazabiliyorum, kukla oynatıyorum, seslendiriyorum, hareket ettirebiliyorum ama kuklayı başka yerden almayı tercih ediyorum. Şu an Serpil Bilgil dünya kalitesinde kuklalar yapıyor. Ondan tedarik etmeyi tercih ediyorum.

Performans ve seyirci arasındaki olan iletişimini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Genelde 3-6 yaş grupları için oynatıyorum ben. Anaokullarında ve her yerde kurabileceğim bir kukla perdem var. Bu arada kukla perdelerimin tasarımını hep kendim yaptım. Ama uygulama sırasında yardım aldığım oldu. Şu anki kullandığım perdem en rahat perdem. Işık ayaklarından oluşuyor, bir fon bezi oradan seriliyor. Bu festivallerde daha büyük alanlarda oynama şansımız oluyor, ben anaokulunda küçük bir sahneye göre yapıyorum perdemi ama daha büyük salonlarda oynattığımızda hep şunu görüyorum insanlar bazen şeyden korkuyor, burası üç yüz, dört yüz kişilik, el kadar kuklalarla zor olur mu? Ben de yıllar öncesinde korkuyordum ama bu güne kadar o kadar çok tecrübe ettim ki bunu, hiç fark etmiyor. Benim zaten takıntım var. Aynı sahnede, aynı espride aynı tepkiyi alamazsam seyirciden, bu benim için başarısızlık oluyor. O yüzden hep o aynı desibeli, aynı kahkahayı, aynı tepkiyi almak benim için çok büyük bir takıntı. Yani bilmeden olan bir takıntı ve hep bu böyle oluyor, iyi de oluyor. Her defasında aynı sonucu alıyorum, üç yüz kişilik, altı yüz kişilik salonlarda, bazen açık havada bir tırın üstünde bin kişiye oynattığım oluyor. 15 santimlik, 20 santimlik kuklalardan bahsediyorum ve ben aynı tepkiyi alıyorum, buna çok seviniyorum. Festivalde oynatmanın öyle bir farkı oluyor, daha büyük sahnelerde oynatıyoruz. Ne kadar kalabalık o kadar iyi. O yüzden de bundan çok memnunum.

Bu festivalde Kukla oyununuz ile seyirciyle olan iletişiminizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu festivale oynatıcı olarak ikinci defa katılıyorum, daha önce Karagöz oyunuyla katılmışım, bu sefer de kuklayla katılıyorum. Daha önce de ustama yordak olarak gelmişim. Çok eski ve değerli bir festival bu. Karagöz ve kuklayı bir araya getirmek çok değerli. Seyirciyle zaten buluşuyoruz; ama sanatçıların bir arada olması büyük bir olay, bugün mesela dört tane oyun izledik. Ben İstanbul da yaşarken bunu çok yapamıyorum, aynı günlere denk geliyor oyunlarımız, aynı saatlere denk geliyor. Bazen ben okulda oynattığım için nerede olduğunu bilmedikleri için gelip izleyemiyor diğer sanatçı dostlarım. Bence bu festivalin en büyük özelliği sanatçıları bir araya getiriyor olması ve bir arada tutuyor olması. Hep beraber servisle oyunlara gidiyoruz, kimse dağılmıyor, akşam bunun toplantısını yapıyoruz, eleştirilerimizi yapıyoruz. Ankara'da bir sanatçı arkadaşımı isim olarak biliyorum ama hiç görmüyorum. Burada hem oyununu izliyorum hem de fikrimi söylüyorum o da bana fikrini söylüyor, buradan çok büyük yardımlaşmalar doğuyor. Sadece festival tarihi içinde değil ondan sonra da devam edecek tanışmalar oluyor, başka ülkelerden gelenler oluyor, o yüzden çok önem veriyorum, ben bu festivale. Yani aslında bu festivalde hem seyirciyle hem de diğer sanatçı dostlarımızla iletişime geçmiş olduk.

Daha önceki veya farklı festivallerle kıyaslarsanız nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kuklanın bence çok garip bir sihri var ve umarım bu festivallerle tekrar tekrar bu sihir doğacaktır, onu umut ediyorum. Kukla, yurt dışında, Psikoloji dalında terapilerde de kullanılıyor. Türkiye'de, araştırdığım kadarıyla birkaç terapist kukla kullanmaya başladı. Çünkü kukla işin içine girdiği andan itibaren o dördüncü duvar yıkılıyor. Büyük olsun, çocuk olsun fark etmez. Çünkü insanın insanla sorunu var ama insanın kuklayla sorunu yok. Orada hemen o duvarlar yıkılıyor, insan hemen kendini açabiliyor, hemen tepki verebiliyor, o yüzden ben kuklayı çok sihirli bir şey olarak düşünüyorum. Ben bunu bir iş olarak yapmıyorum, hiç yapmadım, evimi buradan geçindiriyorum ama kukla oynatabileceğim her fırsatta kukla oynatmaya gidiyorum.

Deprem bölgesine gittim, 1999'da da gitmiştim, Kahramanmaraş Merkezli depreme de gittim. Benim için önemli olan çocuklarla buluşmak. Ben kendim çocuklarla nerede buluşabileceğimin peşindeyim. Mesela hapishanede annesi ile beraber kalmak zorunda olan çocuklar var, orada bir anaokulu var, kimsenin haberi yok. Ben bir şekilde uğraşıp edip ücretsiz yapacağımı söyleyerek o hapishanedeki çocuklara kukla oynatmaya gidiyorum. Çünkü benim o çocuğa ulaşmam lazım. Lösemili çocuklar var, hep hastanede kalmak zorundalar, bağışıklık sistemlerinden dolayı çıkamıyorlar. Ben hastanenin yönetimiyle onun kavgasını veriyorum. Ücret istemiyorum, benim o çocuğa ulaşmam lazım. Benim zevk aldığım iş bu. Bu festivalin de benim için önemi bu. Belki de hiç ulaşamayacağım göremeyeceğim çocuklarla beni buluşturdu. Hem de çok yüksek sayıda...

En son eklemek istediklerinizi lütfen bizimle paylaşır mısınız?

Ben bir kuklacı olarak aslında oyuncuyum. Asıl mesleğim o diyorum; ama daha yoğun yaptığım ve evimi geçindirdiğim iş, kukla.

Bence Türkiye'de kuklanın önemi pek anlaşılmış değil. Yurt dışında değeri çok bilinen bir sanat. Bu benim teorim saçma gelebilir, ancak genlerimizden gelen korkular var ya mesela. Fareden ya da yılandan korkmamız gibi kukla sevgisi de bence genlerimizden aktarılan bir sevgi. Tiyatronun tarihine baktığımızda tiyatronun kökenini ilk insanların avının kürkünü üstüne giyip o hayvanın taklidini yapmasına bağlarlar. İşte bu aslında kuklanın da kökeni. Yani bir kuklayı görünce tüm duvarlarını yıkan ve hemen iletişime geçen insanoğlunun bu ilgisi belki de atalarımızın hayvan postu giyip bir nevi kukla oynatmasından kaynaklanıyordur.

“Karagöz Yazıcı” Oyunu

Sanatçı: Mustafa Tivem

Hazırlayan: Yıldız Yaman

Kendinizi tanıtır mısınız?

1968 doğumluyum. Bir kamu kurumundan emekliyim. Karagöz seslendirmelerini genç yaşlarımdan beri yapardım ve bunu daha ileriye götürmeye karar verip araştırmaya başlayınca, UNIMA Türkiye Millî Merkezi'ne ulaştım ve orada kurslara katıldım. Hocam Mustafa Mutlu'nun peşini kurslardan sonra da bırakmadım ve oyunlarında ona yordaklık yaptım. Yani usta-çırak ilişkisine kıyısından, köşesinden bulaştım. 20 yıldır bu işle uğraşıp hala kendimi geliştirmeye çalışıyorum.

Oyun metninin öyküsü nedir?

Karagöz Yazıcı oyununun aslı Kâr-ı Kadim dediğimiz eski oyunlardan olan "Cinli Yazıcı" oyunundan günümüze uyarlamadır. Tabii sadece ana konusu Karagöz'ün yazıcılık yapmasıdır. Oyun içindeki karakterlerin konuşmalarını ve Karagöz'ün yazdıklarını ben yeniden yazdım. Karagöz okuma, yazmayı tam olarak bilmediği halde Hacivat ona bu işi bulmuştur ama Karagöz yazılması istenilen şeyler yerine kendine göre şeyler yazar ve elbette bu işi başaramaz. Oyunun mesajı da okula ve derslere verilmesi gereken önemi çocuklara ifade etme şeklinde değerlendirilebilir.

Oyun ile ilişkinizden bahseder misiniz?

Oyuncu ile oyun ilişkisi açısından değerlendirmek gerekirse, oyuncu; oyunda oynadığı karakteri o anda bire bir yaşarsa oyunda başarı geleceğine inanıyorum. İnanmadan ve "Bitse de gitsek" tarzında oynanan bir oyun kesinlikle başarı sağlayamaz.

SÖYLEŞİ

KARAGÖZ YAZICI

MUSTAFA TİVEM

14 ARALIK PERŞEMBE

13:00 - 15:00

BURSA ŞEHİR KÜTÜPHANESİ

15 ARALIK CUMA

14:00

BURSA KARAGÖZ MÜZESİ

KATILIM ve REZERVASYON
biletinial

20.

KARAGÖZ KUKLA
GÖLGE OYUNLARI
FESTİVALİ

Festivalle ilgili düşüncelerinizi paylaşır mısınız?

Festival oyunlarına baktığımda, bazı oyunların sürekli tekrarlarından kaynaklı performanslarının yüksek olduğunu gözlemledim. Ülke dışından gelen grupların performansı zaten çok iyiydi. Bazı Karagöz sanatçıların belki diğer sanatçıları da seyrettiği için olsa gerek, heyecanlı oldukları (belki ben de biraz) gözlemlendi. Henüz birkaç kere oynadıkları ve tam oturmamış oyunların olması da seyir açısından göze çarptı. Yeni oyunlar yerine çok oynanan, oturmuş oyunların festivale gelmesi seyir açısından daha iyi olur, diye düşünüyorum.

Oyunlarınızda seyirci ile ilişkiniz hakkında ne düşünüyorsunuz?

Seyirci ile iletişim oyundan önce, oyun sırasında ve sonrasında önemlidir. Benim tarzım, oyundan önce seyircilerle kısa bir sohbet ve seyirciyi oyuna hazırlamaktır. “Karagöz oyununu gerçek hali ile daha önce seyretmeyen var mı?” gibi sorularla seyirci hakkında bir ön bilgi alıyorum. Aldığım farklı cevapları ve isimleri oyun sırasında kullanabiliyorum. Bu benim de hoşuma gidiyor ve güzel tepkiler de alıyorum.

BURSA
KÜLTÜR SANAT
TURİZM VAKFI

Oyun sonunda ise tasvirler ile perde önüne geçip kısa bilgiler verip soru-cevap şeklinde bitiriyorum. Karagöz oyunlarının nereden kaynaklandığı ve ilk ne zaman oynatıldığı, rivayetlerden bahsedip tasvir yapımı gibi merak edilen şeyleri seyircilere anlatıyorum.

Festivalle ilgili d   nceleriniz paylaşır mısınız?

Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali, kukla ve Karagöz sanatçıları için çok önemlidir.

Orada oyun ile görev almak, gösteri yapmak ve her türlü görüşleri almak (diğer sanatçılardan) bu i te daha ileriye gitmek için bana göre çok önemli. Bursa'da bunu kesinlikle yaşıyoruz. Festival ile ilgili herhangi bir önerim yok çünkü BKSTV (Vakıf) bunu senelerdir çok iyi şekilde yapıyor. Tek  nerim, bir günün boş bırakılıp sanatçıların aralarında sohbeti ya da şehirde önemli yerleri gezmesi için zaman ayrılması olabilir.

“Papağan Kaçtı” Oyunu

BBB Şehir Tiyatrosu adına
Yönetmen Serdar Soyer
Hazırlayan: Eylül Korkut

Kendinizi tanıtır mısınız?

Ben Serdar Soyer. Bursa Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrosu oyuncusuyum. Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Oyunculuk Bölümünden 2012 yılında mezun oldum. 2012 yılından bugüne kadar da Bursa Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrosunda oyuncu ve yönetmen olarak görev yapıyorum. ‘Papağan Kaçtı’ oyununun yönetmeniyim.

Oyun hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Kara kukla tekniği ile yapılacak ilk oyundu ve bu noktada çok heyecanlandık. Kolektif özgürlüğü karşımıza çıkacak engelleri aşp ve bu engelleri birlikte aşarak, sonuca nasıl ulaşmalıyız üzerine odaklandık. Özgürlüğü, oyunumuzun merkezine aldık ve aynı zamanda bir illüzyonla bunu nasıl anlatırız, düşüncesine odaklandık. Illüzyon kısmında kara kukla tekniğini kullandık.

Özgürlük temasının finalini birkaç pedagog eşliğinde değerlendirerek oluşturduk. Tamamen çocuğun hayal dünyasına hitap edecek olan bir finale yönlendik. Evin papağanı adı Armağan, Armağan’ın finalde biz ailesiyle birlikte hedeflerine ulaşmasını istedik.

Çocukların aile ile iletişiminin güçlü olması, isteklerinin ve arzularının aile birliği ile sağlanması ve gerçekleştirilmesi doğrudur. Biz, kaçarak değil, sorarak, öğrenerek, yardım alarak, bir şeylerin peşinden gitmesini sağlamaya çalıştık. Kaçma, öğren, sor, sorgula, düşün ve öyle yola çık temel mesajımız, düşüncemiz bu yöndeydi.

SÖYLEŞİ

PAPAĞAN KAÇTI
BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ŞEHİR TİYATROSU

13 ARALIK ÇARŞAMBA
11:00 - 14:00
TAYYARE KÜLTÜR MERKEZİ

KATILIM ve REZERVASYON
biletinial
www.biletinial.com

10 ARALIK DECEMBER
BURSA
20. KARAGÖZ KUKLA GÖLGE OYUNLARI FESTİVALİ
20th INTERNATIONAL BURSA KARAGÖZ PUPPET AND SHADOW THEATRE FESTIVAL

BKSTV.ORG.TR
ÜCRETSİZ

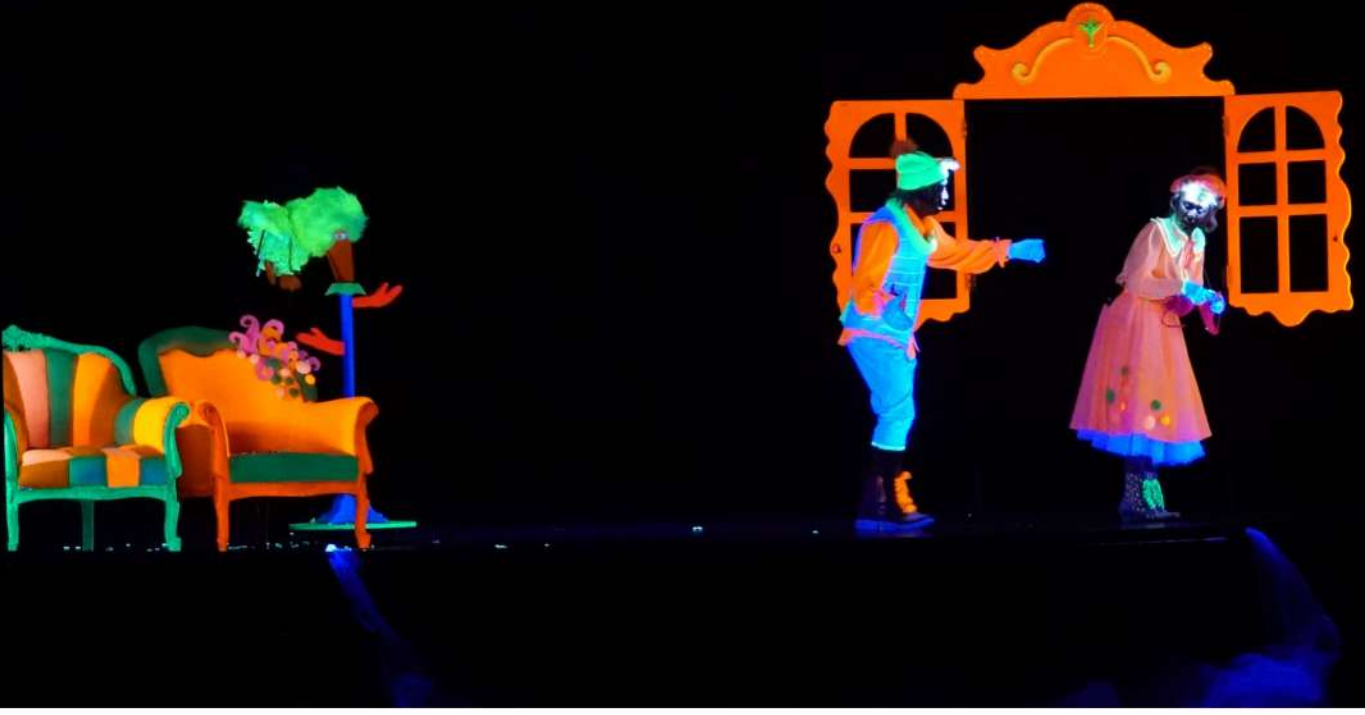
TÜRKİYE - BURSA

Festival performansı hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Çok köklü bir festival. Bizlerde bu festivalde olmaktan, mutluluk duyuyoruz. Festival çok kapsamlı ve profesyonel bir festival. Birçok şehirden farklı ülkelerden ekiplerin katıldığı çok ciddi bir festival. Ve bu festivalin her zaman devamını isteriz. Oyunumuz hakkında gerek kurul üyelerinden gerek çocuk seyircilerimizden olumlu dönüşler aldık. Tabii ki de eksik görülen noktalar oluyor, daha iyisini yapabilmek için buradayız. Bu festivale katılan ekiplerin sürekli üzerine bir şey koyuyor olması da çok önemli. Festivali köklü yapan olayda bu aslında. Bir sonraki senenin oyununu şimdiden düşünmeye başlıyoruz örneğin. Ne yapılabilir, üstüne ne koyabiliriz, hangi oyunla katılalım gibi bizde kendimizi bu noktada geliştirmeye çalışıyoruz.

Seyircileriniz ile etkileşiminiz nasıldı? Seyirciye verilmek istenen mesaj neydi ve bu mesajın iletiliğini nasıl anlıyorsunuz?

Oyun sonrası seyirci ile iletişim kurarak anlıyoruz. Çocuklara, bu oyun hakkında ne düşünüyorsunuz diye sordüğümüzda vermek istediğimiz mesajı onların bize söylüyor olması bizi çok mutlu ediyor.

20. Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali kapsamında görüş ve önerileriniz nelerdir?

Seçici kurulda birkaç çocuk gözlemcinin de yer almasını isterim. Değerlendirme kurulunda yer almaları ve onların ağzından birebir yorum, fikir almamız ve kendilerini değerli hissetme modeli geliştirilebilir.

Festivale böyle bir naçizane tavsiyemiz olabilir. Çünkü bazen bizler çocukların gözünden bakamıyoruz, bu sebeple yararlı olabileceğini düşünüyorum.

“Karagöz’ün Mesleği Var, İşi Yok” Oyunu

Sanatçı: Seyfullah Günana

Hazırlayan: Eylül Korkut

Kendinizi tanıtır mısınız?

1972 Kars doğumluyum. İlk, orta ve lise tahsilimi Kırıkkale’de tamamladım, ardından üniversiteyi Şanlıurfa’da okudum. 2001 yılında İstanbul’a taşındım. Aynı yıl içerisinde İstanbul Gösteri Sanatları Merkezi’nde tiyatro ve Karagöz üzerine eğitim aldım. Ustalarımız, Alpay Ekler, Hasan Hüseyin Karabağ gibi kıymetli hocalardı. 2014 yılında UNIMA Türkiye Millî Merkezi Bursa Şubesi üyesi olarak Karagöz sanatı ile yakından ilgilenmeye başladım. 2016 yılında ise ‘Dini ve Ahlakî Değerlerin Aktarımında Karagöz Gölge Tiyatrosu’nun Rolü’ üzerine yüksek lisans yaptım. 2017 yılında Karagöz Akademi adında atölye açtım.

Karagöz’ün Mesleği Var, İşi Yok oyununun hikayesi nedir?

Oyunumuzda, Karagöz işsiz ve parasız kalmıştır, Hacivat’tan kendisine para vermesini ister fakat Hacivat Karagöz’ün iş bulup çalışmasını ve bu yolla para kazanmasını söyler ve gider. Bunun üzerine Karagöz, mahalleliden iş istemeye, aramaya başlar. Sırasıyla, Hüsmen Aga, Hacı Fıfış ve Karadenizli Yavuz’dan iş talebinde bulunur. Her tip kendi zaviyesinden iş tekliflerinde bulunur fakat hiçbirisi Karagöz’e makul gelmez ve onlardan uzaklaşır. En sonunda Beberuhi ile karşılaşır ve Beberuhi’nin ne yaptığını, çalışıp çalışmadığını öğrenmek ister, diyalog kurar. Komik ve sempatik bir şekilde sona erer. İş aramaktan yorgun düşen Karagöz eve gider fakat Hacivat tekrar gelir ve Karagöz’ü çağırır. Karagöz iş bulamadığını itiraf eder. Bunun üzerine Hacivat, iş ilanlarına bakarak iş bulabileceğini söyler ve

KARAGÖZ’ÜN MESLEĞİ VAR, İŞİ YOK

KARAGÖZ AKADEMİ

15 ARALIK CUMA
13:00 - 15:00
BURSA ŞEHİR KÜTÜPHANESİ

16 ARALIK CUMARTESİ
11:00
BURSA KARAGÖZ MÜZESİ

KATILIM VE REZERVASYON
biletinial
www.biletinial.com

20. KARAGÖZ KUKLA GÖLGE OYUNLARI FESTİVALİ
16 ARALIK DECEMBER
ULUSLARARASI BURSA
20th INTERNATIONAL BURSA
KARAGÖZ PUPPET AND
SHADOW THEATRE FESTIVAL

ÜCRETSİZ

TÜRKİYE - BURSA

BKSTV.ORG.TR

Karagöz bunu en başında neden söylemedin diye Hacivat’a kızar, kavgaya başlar. En nihayetinde Hacivat perdeden çıkar ve Karagöz çocuklara kavgalı anın izahını yaparak perdeyi kapatır ve oyun burada sona erer.

Oyununuzun seyirci üzerinde amaçlanan etkisi neydi? Seyirci ile etkileşiminiz nasıldı?

İnsanlar sürekli işsizlik ve parasızlıktan yakınıyorlar; fakat bir meslek sahibi olmuyorlar. Olanlar da kendi mesleklerinde ihtisaslaşmıyorlar. O alanda da iş arayıp çalışmıyorlar şeklinde bir imaj oluşturmak istedik. Oyunun teması tamamen bir ihtisaslaşma üzerine kuruldu. Bir iş sahibi olmalı insanlar, bir uzmanlık alanı seçmeli ve o alanda çalışıp para kazanmalı şeklinde bir imaj oluşturduk. Seyirci bu etkileşimi aldı. Etkileşim oldukça kaliteli, çocuk seyirciye yönelik bir oyundu.

Katılmış olduğunuz diğer festivaller ile karşılaştığınızda 20. Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali’ni nasıl buldunuz?

Uluslararası bir festival olduğu için diğer festivallere göre daha çok etkinliğe yer verildiğini düşünüyorum. Hem karagöz açısından hem de kukla açısından daha ufuk açıydı. Özellikle gün sonu yapılan değerlendirme toplantılarından çokça yararlandım. Uzman kişiler tarafından değerlendirilmelere şahit oldum ve kendime hisseler çıkardım, çok çok verimli geçti. Ayrıca değerlendirmeler çok seviyeliydi. Ben diğer festivallere göre epey pozitif buldum bu festivalimizi.

20. Uluslararası Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali kapsamında görüş ve önerileriniz nelerdir?

Görüş ve öneri olarak, gözlemci arkadaşların sanatsal ve geleneksel yapıya karşı düşünceleri tabii ki çok değerliydi, fakat bir yenilik olarak, seyirci değerlendirmesi ve düşüncelerine de festival kapsamında yer verilmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum.

“Karagöz ve Hacivat Sıhırlı Kuyu Macerası” Oyunu

Sanatçı: Ahmet Uysal

Hazırlayan: Mojgan Dolatabadi

Kendinizi tanıtır mısınız?

Ben Ahmet Uysal, 1975 Bandırma doğumluyum. İlk, orta, lise öğrenimimi Bandırma’da tamamladım, üniversite yıllarıma dışarıda, İstanbul’da devam ettim. Ondan sonra tekrar Bandırma’ya geri döndüm. Bandırma’ya döndükten sonra animasyon filmleriyle ilgilenmeye başladım. 2000’li yıllardan önce yani 90’lı senelerde Karagöz ile tanıştım ama Karagöz’le birebir tanışmam ve diğer ustaları tanımam 2000’li yılların başlarında gerçekleşti, 2002 yılında sanırım, UNIMA Türkiye Millî Merkezi’nin verdiği kursa katılmıştım. Sonra devam etti, UNIMA Türkiye Millî Merkezi’ne üye olup, diğer ustalarla irtibata geçtim. Rahmetli Orhan Kurt hocamdan fırsat bulduğum kadarıyla istifade etmeye çalıştım. Çünkü bildiğiniz üzere İstanbul Bandırma arası pek yakın değil. Fırsat buldukça Bursa’daki festivallerde karşılaştık.

Kendim yapmaya başladım tasvirleri, önce plastikten yapmaya başlamıştım; çünkü hiç bilmiyordum. Hiçbir ustayla bağlantım olmamıştı, ondan sonra gelişti.

Bugünkü Karagöz oyununun, kurgusunu bize anlatır mısınız?

Bazı oyunlarda geleneksel kurgulara bağlı kalıyorum. Bazı oyunlarda ise daha yenilikçi teknik arayışına giriyorum. Yani dünya masallarından Türkiye’de oynanan bir sürü oyun var, kukla oyunu, Karagöz oyunu, tiyatro oyunu, biz de kendi masallarımızdan yola çıkarak, efsanelerden yola çıkarak, oyunlar üretebiliriz. Ben de onlardan besleniyorum. Türk masallarından besleniyorum. Onlardan kurgu yapmaya çalışıyorum; ama kurgu konusunda biraz daha çabalamam gerektiğini düşünüyorum.

SÖYLEŞİ

**KARAGÖZ VE HACİVAT
SİHİRLİ KUYU MACERASI**

AHMET UYSAL

13 ARALIK ÇARŞAMBA

13:00 - 15:00

BURSA ŞEHİR KÜTÜPHANESİ

14 ARALIK PERŞEMBE

14:00

BURSA KARAGÖZ MÜZESİ

20. ARALIK 11 DECEMBER

KARAGÖZ KUKLA GÖLGE OYUNLARI FESTİVALİ

20th INTERNATIONAL BURSA KARAGÖZ PUPPET AND SHADOW THEATRE FESTIVAL

30 YIL

TÜRKİYE

ÜCRETSİZ

ÜCRETSİZ

Seçtiğiniz kurgularda tercih ettiğiniz temaları bize anlatır mısınız?

Mistik dünyada, sihir, büyü üzerine yani çocukların ilgisini çekebilecek daha 5, 6 yaş üzerine, animasyon çizgi film tarzı demeyeyim de daha masalsı şeyler, gizli şeyler çocukların ilgisini çeker. O temaları işlemeye daha böyle heyecan verici şeyleri işlemeye özen gösteriyorum.

Performans ve seyirci arasındaki olan iletişimini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Genellikle kukla ve Karagöz oynatıyorum. Ben aynı zamanda müzik öğretmeniyim. 20 seneye yakın oluyor, erken yaş için müzik eğitimi veriyorum. Dört aylık bebekten dört, beş, altı yaşa kadar onlara müzik eğitimi veriyorum. Uzun seneler çocuklarla çalıştım. Hala da çalışmaya devam ediyorum. Neye güldüklerini ya da hangi sözcüklere, ne gibi hareketlere tepki verdikleri ölçüyorum. Senelerdir ölçüyorum, hangi resimlere, hareketlere güldüklerini ya da kuklayla hangi hareketi yaparsanız ne kadar tepki alacaksınız onlara ani hareketlerden, mesela nelerden etkileniyorlar ya da böyle daha gizemli şeylere daha saklı olan şeyleri mi seviyorlar, onları gözlemleyip süzgeçten geçirip ona göre bir şeyler sunmaya çalışıyorum.

En azından o etkiyi çocuklarda yakaladığımı düşünüyorum.

Bu festivalde Karagöz oyununuz ile seyirciyle olan iletişiminizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Teknik bakımından eksiklikler yaşadık ve kurgu konusunda kopukluklar yaşadım. Kendim tam bir kurgu üzerinde çalışmadım. Beşinci kez oynattığım bir oyun olmasına rağmen teknik bakımından aksaklık yaşadığım için o ifadeyi o anlamı tam vermediğimi sanıyorum. İlk seansta çocuklarla ya da oyunda kopukluk yaşamadığım ana kadar çocuklarla ve seyirciyle iletişimim iyi olduğunu düşünüyorum; çünkü bu kahkahalardan belli oluyordu. Ben de keyif aldım, o enerji bize geliyor zaten. Teknik sıkıntıları ve kopukluklar olmadığı sürece o bağlantıyı her zaman kurmuşumdur ve o etkiyi her zaman almışımdır, o enerjiyi de.

Bu sene 20. Uluslararası Kukla ve Karagöz Festivali hakkında düşüncelerinizi bizimle paylaşır mısınız? Nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bence daha çok katılım olmalı, sadece oyun üzerine değil de başka aktiviteler de olmalı diye düşünüyorum. Yani Karagöz ve kukla festivali ama dünyadan daha çok örnek getirilebilir. Yani daha çok bizim ilham alabileceğimiz atölyeler yapılabilir. Dünyada iyi kukla yapanlar var

mesela onlardan daha çok örnek alabiliriz, yurt dışına gitmek, ciddi bir maliyet ister. Onları burada ağırlayabiliriz. İki, üç oyun yerine iki üç gün atölye koyabiliriz. Onlara katılmak önemli olmalı, festivale katılmak için can atmalı bizim sanatçılarımız. Yani ülkemiz sanatçılarının, buna ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.

Daha önceki veya farklı festivallerle nasıl kıyaslıyorsunuz?

Bursa'daki festivale üçüncü kez katılıyorum. Daha önce ustalarımız yaşarken, Allah rahmet eylesin, Karagöz Derneği'nin düzenlediği festivallere katıldım. Ankara'daki festivale katıldım. Bursa'yı seviyorum. Bursa'daki tat ve dokular, burada olmak ayrı bir heyecan veriyor bana. Buranın her türlü festivali güzel oluyor.

En son eklemek istediklerinizi lütfen bizimle paylaşır mısınız?

Teşekkür ederim. Ben burada olmaktan mutluyum. Bu organizasyonda yer almaktan mutluyum. En azından meslektaşlarımla ya da farklı alanlarda sahne işleri yapan diğer sanatçı arkadaşlarla beraber olmak, onların fikirlerini paylaşmak, onlardan bir şeyler öğrenmek beni çok mutlu ediyor. Onlarla birlikte aynı ortamda bulunmak, sohbet etmek bana çok şey kazandırıyor.

“Karagöz’ün Çeşmesi” Oyunu

Sanatçı: Ahmet Aksoy

Hazırlayan: Yıldız Yaman

Kendinizi tanıtır mısınız?

Ben Ahmet Aksoy, Mersinliyim. Festivale de Mersin’den katılıyorum.

Tiyatroya ilk başlangıcım 80’lerde okul tiyatrosu ile oldu. 90’lı yıllarda Karagözle devam ettim; Mersin Şehir Tiyatrosu’nda geleneksel tiyatro ve köy seyirlik oyun çalışmaları yaparak köyleri dolaştım. 2 yıl önce şehir tiyatrosunda ayrılarak, kendi Karagöz ve geleneksel çalışmalarına yoğunlaştım.

Metnin ortaya çıkış öyküsü nedir? Ne zamandır oynuyorsunuz?

Karagöz’ün Çeşmesi oyunu, Karagöz’ün işsizliği ile ilgili bir metin. Yalan söylemek ve dürüst olmak temalarını içermektedir. Kızımla oturur, sohbet ederken temaları birlikte geliştiriyoruz. Ne satabilir, yoğurt mu satsın, şunu mu, bunu mu derken, su satsın diye önerince oyunun teması oluşmuş oldu.

Bu oyunu yaklaşık üç yıldır, istek olduğu zamanlarda oynatıyorum.

Festivalle ilgili düşüncelerinizi, paylaşır mısınız?

Festivaldeki performansıyla ilgili benim sahnem olmamasından kaynaklı ufak tefek aksaklıklar yaşadığımı söyleyebilirim; alışkın

100*

SÖYLEŞİ

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

BURSA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

BURSA
KÜLTÜR SANAT VE
TURİZM YATIRIM

KARAGÖZ’ÜN ÇEŞMESİ

AHMET AKSOY

11 ARALIK PAZARTESİ

14:00- 16:00

BURSA ŞEHİR KÜTÜPHANESİ

12 ARALIK SALI

14:00

BURSA KARAGÖZ MÜZESİ

KATILIM ve REZERVASYON

biletinial

www.biletinial.com

20.

KARAGÖZ KUKLA

GOLGE OYUNLARI

FESTİVALİ

ULUSLARARASI BURSA

20th INTERNATIONAL BURSA

KARAGÖZ PUPPET AND

SHADOW THEATRE FESTIVAL

TÜRKİYE - MERSİN

BKSTV.ORG.TR

ÜCRETSİZ

olmadığım ölçüler, perde eğimi ve diğer değişkenlerden kaynaklı tasvirler perdeye tam yansımada sanırım, peş tahtası eksikti. Hata yapma riski oluşturdu; ama genel olarak festivaldeki oyundan memnunum. Çünkü seyircinin, benim ve eleştirmenlerin fark ettiği bu aksaklıklara takılmadan tüm oyuna neşayle katıldığını gözlemledim.

Seyirci ile oyunlar aracılığı ile kurabildiğim iletişimden de memnunum.

Ulusal ve uluslararası birçok festivale katıldım. Genel olarak sürecim, keyifle devam ediyor.

Festivalde emeği geçen kurumlara ve çalışanlara çok teşekkürler.

“Vantrolog El Kuklası ve İpli Kukla” Oyunu

Sanatçı: Abdullah Beyaztaş
Hazırlayan: Enis Ergün

Kendinizi tanıtır mısınız?

Abdullah Beyaztaş, 1984 yılında Erzurum'da doğdum. 3 yaşında ailem ile Ankara'ya yerleşmişiz. Eğitim hayatıma burada devam ettim. 2006'yılında özel bir tiyatro topluluğuna katılıp, tiyatro eğitimi aldım. İlerleyen yıllarda Tiyatro oyunlarında oynayıp kukla yapmaya başladım. Sonraki süreçte ise kukla gösterileri yapmaya başladım.

Türkiye'de bir çok il ve ilçede kukla gösterilerime devam ettim. Kültür ve Turizm Bakanlığı (Somut olmayan Kültürel Miras Taşıyıcısı) Kukla yapımı-Oynatımı Geleneksel Tiyatro sanatçısı ünvanını aldım.

Türkiye'de ilk defa 2015-2016 yıllarında bir Tv programındaki yarışmada karından konuşma tekniğini kukla ile (vantrolog) dudak hareketi olmadan Ülkemize tanıttım. Her branştan kukla yapımı ve oynatımı sanatı icra ediyorum. Bir yandan da tiyatroya devam ediyorum. Geleneksel Orta Oyunlarında oynadım. Yaklaşık 10 farklı kukla türü ile, ilk kişisel sergimi Ankara'da, ardından Bursa İnegöl'de ve Son olarak İstanbul'da açtım. İstanbul başta olmak üzere bir çok belediye ve okullarda kukla eğitimi verdim. Tuzla Belediyesi'nde ise çocuklara, branş öğretmenlerine ve ebeveynlere el kuklası yapımı oynatımı eğitimi verdim.

Ankara'da İl Milli Eğitim Müdürüğü, Arge bölümü ile belirlenen bir ilköğretim okulunda branş ve sınıf öğretmenlerine 5 farklı kukla türünde eğitim verdim. Birçok ilde kukla eğitimi

VANTROLOG EL KUKLASI VE İPLİ KUKLA GÖSTERİSİ

ABDULLAH BEYZAŞ

16 ARALIK CUMARTESİ
11:00 - 14:00
DOWNTOWN YAŞAM VE EĞLENCE MERKEZİ

KATILIM ve REZERVASYON
biletinial
www.biletinial.com

20. KARAGÖZ KUKLA GÖLGE OYUNLARI FESTİVALİ
20th INTERNATIONAL BURSA KARAGÖZ PUPPET AND SHADOW THEATRE FESTIVAL

16 ARALIK 16 DECEMBER

ULUSLARARASI BURSA

TÜRKİYE - BURSA

BKSTV.ORG.TR

ÜCRETSİZ

ve workshoplar vermeye devam ediyorum. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın desteği ile fuarlara ve festivallere katıldım. Birçok kukla tiyatrosu, çocuk tiyatrosu ve yetişkinlere yönelik tiyatro oyunları yazıp yönettim. Dijital Kütüphane ve Eba tv'de yayınlanan bölümlerde çocuklar için kukla yapımını uygulamalı gösterdim. Bu bölümler hala yayınlanmaktadır. Birçok kuklacıya ve tiyatro ekiplerine kukla üretimi yaptım. 2023 yılında Bursa'ya yerleştim. Bursa'da bulunan atölyemde yaklaşık 350-400 civarında farklı kukla türü bulunuyor. Sanat hayatıma Bursa'da devam etmekteyim.

Kukla oyununuzun kurgu seçiminden bahseder misiniz?

Festivalde gösterimiz için amaçladığımız kurgu, izleyicilere el kuklasından ipli kuklalara geçişimizi, yöresel kukladan evrensel kuklaya doğru iyi bir şekilde aktarmaktı. Gelen güzel tepkilerden de bunu başardığımızı düşünüyorum. Vantrolog gösterisinde çocuk karakterini tercih etmemizdeki ilk hedefimiz genel kitleye ulaşabilmek. El Kuklası,

Barış Manço ve Bağlama kuklası da kendi üretimimiz ve ülkemizde bu tarzı yanlış bilmiyorsam ilk çıkaran sanatçıyım. Bağlama kukla tarzı ülkemizde ve Dünyada sadece şahsımda olan bir kukla. Bu açıdan dolayı çok mutluyum. İpli kuklalara gelirsek, yine özellikle baloncuk atan maymun kukla da, sadece şahsıma ait olan bir kukla. Bizim isteğimiz, izleyiciye hem farklı hem eğlenceli hem de oynatım olarak gerçeğe yakın bir gösteri yapabilmek.

El Kuklalarını yaklaşık 15-20 malzemenin bir araya gelmesiyle yapıyorum. Kuklamızın ilk olarak kafasını kalın süngerini yontarak ve zımparalayarak başlıyoruz. Kafa anatomisi bittikten sonra ağız aparatına geçiyoruz. Sonraki süreçte kuklamızın gövde, kol, bacak, el ve ayaklarına geçiyoruz. Bu işlemi sona erdirdikten sonra yapıştırıcı yardımıyla birlikte kumaş ile kuklamızın parçalarını kapamaya başlıyoruz. Ardından dikim süreci başlıyor. Bir sonraki aşamada kuklamızın göz, kaş, saç, kulak, dil, burun vb. bu parçalar ile kuklanın yüz hattını oluşturuyoruz. Ardından kuklamızın parçalarını birleştirip kostüm giydirmesini yapıyoruz. Son olarak prova süreci ve sahne diyoruz.

İpli kukla yapımı da minimum 20 farklı malzemeden oluşuyor. Öncelikle belirlemiş olduğumuz ağaç kütüğünü iskarpela ile bir güzel yontuyoruz. Yine öncelik olarak kafasını yontuyoruz. Kafa anatomisini çıkardıktan sonra yüz hattını belirginleştiriyoruz. Ardından kuklanın diğer parçalarına geçiyoruz. Eller, ayakkabılar, kol, bacak ve gövde. Bu aşamadan sonra, zımpara ve boyama işlemini yapıyoruz. Ardından kostümünü giydiriyor, son aşamada, kuklamızın neresini hareket ettireceksek o bölgelere ip bağlantısını yapıp, oynatım tahtası (istavroz) ile birleştiriyoruz. Provalarını yapıp sonrasında izleyici karşısına çıkıyoruz.

Performans ve seyirci arasındaki olan iletişiminizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bizim kukla gösterileri birçok sahne sanatına nazaran daha çok enerjiyi ve oynatımın en gerçekçi seviyede olmasını gerektiriyor. Bu sebeple ben, daha çok, izleyici ile diyalog halinde olup, onlarla birlikte küçük oyunlar oynuyorum. Aradaki diyalog ve iletişime dikkat ediyorum. Kukla gösterilerimin öncesinde, ortasında ve sonunda genelde diyalog halinde olmaya çalışıyorum. Bu da gösterimin, seyir olarak daha iyi, daha kaliteli geçmesini sağlıyor.

Festival hakkındaki düşüncelerinizi bizimle paylaşır mısınız? Nasıl değerlendiriyorsunuz?

Festivalin hem biz sanatçılar hem de izleyiciler için çok önemli olduğunu düşünüyorum. Biz sanatçılar açısından, hem ülke içinden hem de ülke dışından gelen farklı sanatçılarla tanışma, kaynaşma ve farklı oyunlar izleme açısından çok faydalı olduğunu düşünüyorum. İlk başta oyun sonlarındaki performans değerlendirme olayını anlamasam da, sonradan bu toplantıların ne kadar faydalı olduğunu çok iyi anladım.

Bence festivalin reklamı ve duyurusu biraz daha iyi yapılabilirdi ve genel izleyici için de 1 seans akşam saatine alınabilirdi. Uluslararası Bursa Karagöz Kukla Gölge Oyunları Festivali'ni Çok beğendiğimi belirtmek isterim. Bana göre süreç, gidişat gayet iyiydi. Organizasyonda göze batan olumsuz bir şey şahsım adına gözlemlemedim. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na, UNIMA Türkiye'ye, Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne, Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı'na çok teşekkür ederim. Son olarak bizide davet edip gösterimizi sahnelememize fırsat verdiğiniz için teşekkür ederim.

"30 Yıllık Bir Festival'in Öyküsü"

Hazırlayan: Yücel Özdemir

UNIMA Türkiye Millî Merkezi'nin hayata geçirilmesinin ardından öne çıkan etkinliklerden biri kukla festival geleneğidir. Bu Kurum bünyesinde gerçekleştirilen ilk şenlik 1991 yılında düzenlenmiştir. Aynı yıl, Bursa'da önemli bir festivale öncülük edecek R. Şinasi Çelikkol UNIMA Türkiye Millî Merkezi üyesi olmuştur. Çelikkol, UNIMA Türkiye'nin tarihinde, Bursa'da Karagöz geleneğinin gelişimine katkıda bulunan önemli bir figürdür. Onun öncülüğünde 1993'te başlayan ve "Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali" olarak bilinen etkinlik bunlardan biridir.

Bu süreç, 2023 yılında gerçekleştirilen 20. Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali'nde "Bir Festival Hikayesi" başlıklı bir oturum ile ele alınmıştır.

Oturumda, UNIMA Türkiye'nin kurucu üyelerinden Mevlüt Özhan, UNIMA Türkiye Millî Merkezi Bursa Şubesi'nin Kurucu Başkanı Şinasi Çelikkol, BKSTV'nin eski Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Erdönmez ve UNIMA Türkiye Millî Merkezi Başkanı Enis Ergün gibi konuşmacılar yer aldı.

Festivalin tarihi boyunca yaşanan önemli dönüm noktaları, bu konuşmacıların anılarından dinleyicilere aktarıldı. Çelikkol'un sivil toplum kuruluşu temsilcisi olarak yerel yönetimler üzerinde yarattığı etki özellikle dikkat çekiciydi. Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı'nın, festivalin kurumsallaşma sürecindeki rolüne ve önemine dikkat çekildi.

MODERATÖR

Arş. Gör.

YÜCEL ÖZDEMİR

UNIMA Türkiye Millî Merkezi
SOKÜM Proje Komisyon Başkanı

AHMET ERDÖNMEZ

BKSTV Yönetim Kurulu Eski Başkanı

R. ŞİNASI ÇELİKKOL

Karagöz Sanatçısı

MEVLÜT ÖZHAN

Akademisyen / Yazar

ENİS ERGÜN

Unima Türkiye Millî Merkezi Başkanı

BİR FESTİVAL HİKAYESİ

1993 yılında gerçekleşen ilk festivalden günümüze festivalin oluşum ve gelişim süreçlerinin ele alınacağı bir festival hikayesi...

Yapılan oturumdan anlaşılıyor ki Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali, birçok açıdan kuşaklararası kültürel değer üretmiştir.

Bu festival, kültürel mirası koruyarak onu yeni nesillere aktarmanın yanı sıra, sanat eğitimi ve toplumsal farkındalık yaratmada önemli bir role sahiptir.

Bu etkinlikler, sanatçıların yaratıcı ifadeleri için bir vitrin görevi görmüştür. Aynı zamanda çeşitli kültürler arasında köprüler kurmuş ve yerel sanatçıların uluslararası etkileşimine öncülük etmiştir.

UNIMA gibi köklü kurumların danışmanlığında, yerel yönetimlerin iş birliği düzenlenen bu festivaller, geleneksel sanatların çağdaş dünyada yaşatılmasını sağlayarak, kültürel çeşitliliği kutlamaktadır. Bu sanatların gelecekte de var olmasına, süreklilik kazanmasına katkı sunmaktadır.

"Karagöz Yapım ve Oynatım Atölyesi"

Atölye Lideri: Bülent AKAY

20. Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali'nin özel etkinliklerinden biri de, çocuklarımıza yönelik olarak gerçekleştirilen "Karagöz Yapım ve Oynatım Atölyesi" oldu.

2009 yılında UNESCO tarafından İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi'ne giren Karagöz sanatımızı tanıtmak, çocuklarımızın hayal perdesinde izlemiş oldukları Karagöz'ün yapım sürecini ve perdenin arkasındaki oynatım-seslendirme sürecini deneyimlemesini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen atölye yoğun bir katılımı gerçekleştirildi.

Çocuklar kadar, öğretmenlerimizin de keyifle katıldığı atölye çalışması, Karagöz Sanatçısı Bülent Akay liderliğinde gerçekleştirildi.

Atölye lideri, Karagöz Sanatçısı Bülent Akay, atölye ile ilgili yaptığı açıklamada: "20. Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali'nde, atölye çalışmamızı Tayyare Kültür Merkezi'nde gerçekleştirdik. Öğrencilerimiz Karagöz'e gayet meraklı ve hevesliler. Karagöz ve Hacivat tasvirlerini boyayıp birleştirdiler. Kendi yapmış oldukları Karagöz ve Hacivat'ı, kendileri için hazırlanmış olan Karagöz perdesinde, kendi doğaçlama sözleriyle oynattılar.

Festivalimiz de gayet güzel devam ediyor. Yurt dışından da misafirlerimiz var. Bugün de biz, Tayyare Kültür Merkezi'nde, benim nezaretimde Karagöz atölye çalışması yapıyoruz. Gayet başarılı ve çocuklar da çok mutlu oldular." dedi.

KARAGÖZ YAPIM VE OYNATIM ATÖLYESİ

ATÖLYE LİDERİ
BÜLENT AKAY

UNIMA Türkiye
Milli Merkezi
Bursa Şubesi

Karagöz Yapım & Oynatım Atölyesi'nde çocuklarımız, bir Karagöz sanatçısı eşliğinde; izlemiş oldukları Karagöz oyunlarındaki perdenin arkasına geçecek olup, hem kendi Karagözlerini yapacak hem de perde arkasını deneyimleyeceklerdir.

Çocuklarımızın yanı sıra, öğretmenlerin de yapım ve oynatım konusunda bilgi sahibi olduğu, deneyimlediği atölye çalışması sayesinde, millî kültürümüzün güçlenerek gelecek nesillere aktarıldığını vurgulayan UNIMA Türkiye Millî Merkezi Başkanı Enis Ergün, sözlerini şöyle devam ettirdi:

Her zaman söylediğimiz gibi, Somut Olmayan Kültürel Miraslarımızın yaşaması, ancak ve ancak çocuklarımızla ve gençlerimizle buluşması sayesinde mümkün olacak. Gösterilerin yanı sıra, gerçekleştirilen atölye çalışmaları ile çocuklarımız sadece izlemiyor, bu değerli mirasımızın arka planını, mutfağını görüyor, öğreniyor ve deneyimliyorlar.

Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali'nin, geleneğin, gelecek kuşaklara aktarılması noktasında önemli bir görevi üstlendiğine bir kez daha şahit olduk. Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı ve UNIMA Türkiye Millî Merkezi'nin "Millî Kültür Seferberliği" anlayışıyla birlikte yürüttüğü bu değerli çalışmalar çok değerli.

"Karagöz'de Seslendirme ve Sahneleme"

Atölye Liderleri: Nevzat Çiftçi,
Doç. Dr. İbrahim. İ. Öztahtalı

"20. Uluslararası Karagöz, Kukla ve Gölge Oyunları Festivali" kapsamında, Bursa Uludağ Üniversitesi (BUÜ) Karagöz ve Kukla Oyunları Uygulama ve Araştırma Merkezince (KARAKUM) tarafından "Karagöz'de Seslendirme ve Sahneleme Atölyesi" düzenlendi.

BUÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Dramatik Yazarlık Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. İbrahim Öztahtalı ve KARAKUM Yönetim Kurulu Üyesi Nevzat Çiftçi tarafından verilen eğitimlere, üniversitenin Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ile Okul Öncesi Öğretmenliği bölümlerinden öğrenciler katıldılar.

BUÜ Eğitim Fakültesi KARAKUM Salonu'nda verilen eğitimde, hayali (Karagöz oynatıcısı) olmanın incelikleri anlatılarak, seslendirme ve tiplerin perde üzerindeki hareketleri gösterildi. Festival ile başlayan atölye çalışmasının 4 hafta sürmesi planlandı.

Karagöz Sanatçısı Nevzat Çiftçi, öğrencilerin, Karagöz oyununun tekniği, tarihçesi ve seslendirmesiyle ilgili bilgi ve deneyim kazanacağını söyledi.

Çiftçi, "Karagöz'de bir perde var. Perdenin arkasındadır hayali, yani oyunu oynatan kişi. Seyirci, Hayalinin yüzünü, mimiklerini hiçbir şeyi görmediği için de, o ses taklitlerini, ses ayırımı, seslendirmeyi çok iyi yapması gerekiyor.

Çünkü oraya çıkan basit bir tasvirdir. Bir şekil vardır. Biri gider, öteki gelir, kadın gelir. Kadın

KARAGÖZ'DE SESLENDİRME VE SAHNELEME

ATÖLYE LİDERLERİ
Doç. Dr.
İBRAHİM İ. ÖZTAHTALI
Hayali
NEVZAT ÇİFTÇİ

U.Ü Eğitim Fakültesi
KARAKUM Atölyesi

Geleneksel Türk Tiyatrosunun en önemli ve gözde oyunlarından olan Karagöz, Türk kültürünün zenginliğini, Anadolu insanının sağduyusunu simgeleyen bir oyun olarak gün geçtikçe ustalarını yitiriyor. Atölyenin amacı, tek kişilik bir ekip olarak "Hayali" kavramını, Hayalilerin taşıması gereken en önemli meziyetlerden biri olan seslendirmeyi ve tiplerin perde üzerinde hareketini konu alıp katılımcıları beceri sahibi yapmayı hedeflemektedir. Bir tarafla geleceğe aktarılması gereken dünya mirasımızın yaşatılmasına katkı sağlamak, diğer tarafla da bir kültür taşıyıcısı olarak geleceğin öğretmenlerine Karagöz oyununu öğretmektir.

sesi, çocuk sesi, lehçeler vardır. Yani farklı farklı bölgelerin insanları, bütün bunların hepsi bir araya geldiği zaman büyük bir seslendirme işçiliği ortaya çıkıyor. Burada iyi olmadığınız zaman iyi taklit, iyi ses kullanımını yapamadığınız zaman oyunun kalitesi yarı yarıya düşer. Biz de bu kalitenin yükselmesi, iyi olması için ilk olarak eğitime ses olarak başladık. Sonrasında oyunun tasvirleri işlenecek." dedi.

Çiftçi, öğrencilerin eğitimin yanında "tasvir" denilen, Karagöz, Hacivat ve diğer tiplerin deriden işlenmesini öğreneceklerini, teknik olarak daha ileri gideceklerini anlattı.

Karagöz oyununun bölümleriyle tasvirini yapan öğrencilerin, gelenekseldeki haliyle oyunun en azından giriş bölümünü canlandıracağını, bunu perdeye aktaracağını bildiren Çiftçi, "Tabii bütün bunları yaparken de o giriş çok önemli. Karagöz oyununda perde gazeli vardır. Semaide şarkı okunan bölüm vardır. Sonrasında da Karagöz ve Hacivat'ın karşılıklı muhuvaresine geçmeden önceki diyaloglar, yani oyunun değişmeyen kısmı yani. O format içerisindeki önemli bölümünü öğrenciler bize sergileyecek duruma gelecek." dedi.

“Sıfır Atık” Geri Dönüşüm Kukla Yapım Atölyesi

Atölye Liderleri: Sibel Tomaç,
H. Oya Tansı

20. Uluslararası Bursa Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları Festivali’nde, “Sıfır Atık” temalı, kukla yapım atölyesi” gerçekleştirildi.

İsrafın önlenmesini, kaynakların daha verimli kullanılmasını ve geri kazanımın önemini vurgulayan atölye çalışması çocuklardan büyük ilgi gördü. Atölye liderleri Sibel Tomaç ve H. Oya Tansı tarafından gerçekleştirilen atölye çalışmasında, çocuklarımız ve öğretmenler, atık malzemelerden kendi kuklalarını tasarlayıp yaptılar.

Pet şişeler, kumaşlar, keçeler, kartonlar ve daha birçok malzeme, çocuklarımızın ellerinde yeniden hayat buldu. Kağıt, plastik ve tekstil atıkları, çocuklarımızın ellerinde eğlenceli kuklalara dönüştü. Çocuklarımız el becerilerini geliştirirken, hem geri dönüşüm ile ilgili farkındalık sahibi oldular hem de renkli kukla dünyasının içinde keyifli bir yolculuğa çıktılar. Daha yeşil, daha temiz bir dünya hedefiyle, israfi önlemek, kaynakları daha verimli kullanmak, atık miktarını azaltmak, atıkları geri kazanmak ve yarınlara temiz bir dünya bırakmak için farkındalık oluşturmak amacıyla gerçekleştirilen atölye çalışması, festivalin özel etkinliklerinden biri oldu.

Atölye liderlerinden ve UNIMA Türkiye Millî Merkezi İstanbul Şubesi Başkanı olan Sibel Tomaç yaptığı açıklamada, Çocuklarımızla birlikte keyifli bir atölye çalışması gerçekleştirdiklerini belirten Sibel Tomaç, şöyle

“SIFIR ATIK” GERİ DÖNÜŞÜM KUKLA YAPIM ATÖLYESİ

ATÖLYE LİDERLERİ
GÖHER ERGÜN
SİBEL TOMAÇ

UNIMA Türkiye
Millî Merkezi
İstanbul Şubesi

“Sıfır Atık” Geri Dönüşüm Kukla Yapım Atölyesinde çocuklarımız, Kukla sanatçıları eşliğinde; geri dönüşüm malzemelerden kendi kuklalarını yapıp, oynatmayı deneyimleyecekler. Pet şişeler, kumaşlar, keçeler, kartonlar ve daha bir çok malzeme, çocuklarımızın ellerinde yeniden hayat bulacak.

konuştu: “Atölye çalışmamız için atık malzemelerden yola çıktık. En çok kullandığımız ve çevreye de en çok zarar veren malzemelerden biri pet şişeler. Onları nasıl dönüştürebiliriz diye düşünüp hem onlar için sevimli bir kukla hem de güzel bir oyuncak yaratmak istedik. Hem bir sanat faaliyetinden haberdar oluyorlar hem de nesneleri değiştirip dönüştürerek kullanmayı öğreniyorlar. Her zaman içtikleri su şişelerini atıyorken, onunla ne yapabileceklerini birlikte keşfettik. Kullandığımız pet şişeler, atık kumaşlar, eski giysi parçaları, yün parçaları ile kendilerine çok güzel oyuncaklar yapmış oldular. Atölyeden hepsi mutlu olarak ayrıldı. Biz de çok mutlu olduk, onlarla güzel vakit geçirdiğimiz için. Kuklamızı yaparken atık malzeme kullanmış olmamız yeni düşünce alanlarının açılmasına da sebep oldu. Hem işi bitti diye düşünüp çöpe attığımız nesneleri tekrar kullanmamız hem de kendi ellerimizle bir şeyler yapmış olmamız, onlar için motor becerilerini geliştirirken nesneleri dönüştürme fikirleri de oluşturdu akıllarında. Şimdi bence bir şeyleri çöpe atarken düşünüyorlardır, acaba bundan bir şey yapabilir miyim diye, bunu neye dönüştürebilirim diye.”

